

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Évi ár: 24 korona
Heti ár: 3 korona

VIDÉKEN:

Évi ár: 28 korona
Heti ár: 3 k. 30 f.

HIRDETESEK

5-betűs hirdetés egyszer 20 ft.
minden következőnél 16 fillér

Nyitási díj 4 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, június 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Az üzlet — üzlet.
- Interpellációs nap.
- Izgató román lelkész.
- Közös lónak . . .
- A román püspök az eltulajdonított városi földekről.
- A város dolgal.
- A „radnai” sikasztás.
- Levél Karlsbadba.
- A szocialisták pénze.
- Tárca: Gyorsvonaton — Kopenhágáig.
- Írta: Lenkei Zsigmond.

Az üzlet — üzlet.

Arad, június 12.

Az aradi polgároknak lényegében teljesen egyre megy, hogy magánvállalat, avagy közigazgatási hatóság szolgáltatja-e nekik a vizet. A víz városi kezelésben is megmarad hidrogén és oxigén-összetételnek, a vízben a városi kezelés mellett is megteremnek azok a baktériumok, amelyek eddig is megtermettek. A polgárt tehát a vízvezeték átvételénél mindössze az érdekli, hogy a vízdíjak ezentúl kisebbek lesznek és hogy a városnak a vízvezeték az árcsökkenés mellett is újabb kereseti forrásul fog szolgálni.

Noha föltétlenül jogosnak és helyesnek tartjuk azt a fölfogást, hogy a leg-
elemibb közszükséglet fedezésére szolgáló vízműveket nem szabad jövedelmező vállalatként tekinteni, mégis el kell ismernünk, hogy amíg a megváltási díj összegének amortizálása megköveteli, a

vízműveket minél jövedelmezőbbé kell tenni. Természetesen nem úgy, hogy a város megsarcolja saját polgárait a mindennapi ivóvizért. Meg kellene állapítani bizonyos vízmennyiség-minimumot, amely nem esik a vízdíjjal való megadóztatás alá. E minimumon felül azután igenis maga a helyes és okszerű gazdálkodás követeli meg a vízdíjak kivetését, még pedig esetleg olyan formában, amely biztosítja az amortizáción és az üzemköltségeken felül a város pénztárának gyarapítását is. Elvégre senki sem követelheti, hogy a város önköltségi áron szállítsa neki azt a vízmennyiséget, amelyet — mondjuk például — egy halastó létesítésére akar használni.

Hogy azonban a vízműveket tényleg jövedelmi forrássá lehessen tenni, föltétlenül szükséges, hogy a kezelés teljesen üzletszerű legyen.

Példának okáért itt van a vízművek élére kerülő „városi gépüzemek igazgatója” című tisztviselő, aki évi 6000 koronát kap fizetés fejében. Ha ezt a hater ezer koronát a város a többi tisztviselők fizetése között adja, akkor a vízművek évi mérlege évente hatezer koronával több nyereséget fog kimutatni, mint amennyi valójában lesz. Természetes azonban, hogy ilyen nyilvánvaló önámítást nem szabad elkövetni. A szóbanforgó hater ezer korona éppen úgy hozzátartozik az üzemköltségekhez, mint a csőmosási költségek. Csakis így lehet reális az a szá-

mitás, amely annak idején a vízművek jövedelmezőségét fogja kimutatni.

Egyáltalában az egész vonalon kívánatos volna a teljes üzletszerűség bevezetése. Ha a vízvezeteki művek kiadásait és bevételeit éppen úgy fogják kezelni, mint a többi városi bevételeket és kiadásokat, igen könnyen megbéníthatják az egész vállalat működését. A nehézkes, fórumok tömegén keresztülmenő és akasztó üzletszerű intézett pénzkezelés egy ilyen vállalatnál semmiképpen nem lehet a helyén. A vízműveknek modernsége egyenesen megköveteli, hogy a műszaki és kereskedelmi vezetés egyaránt könnyed legyen, éppen olyan könnyed, mint akár melyik versenytársakkal dolgozó üzleti vállalkozásé. Kiváló példa erre Nagyvárodi városa, ahol a városi vízvezeték mint önálló kereskedelmi cég törvényszékiileg bejegyeztette magát s mint önálló cég, a városi ügykezeléstől teljesen függetlenül intézi a maga dolgait, csupán évvégi mérlegeiben számolva be a városnak az elért üzleti eredményről.

Legcélszerűbb volna, ha Aradon is ez után a minta után indulna a város. Számítlan, máskülönben elkerülhetetlen mizériának, panasznak lehetne elejét venni a vízművek különválasztásával és teljesen kereskedelmi alapra való fektetésével. Megkivánja ezt maga a zavartalan kezelés, de megkivánja a város érdeke is. Az üzlet: üzlet. És ha már egyszer abban a szomorú helyzetben van ez a vá-

Gyorsvonaton — Kopenhágáig.

Írta: Lenkei Zsigmond.

Ha az olvasó azt hiszi, hogy jelen sorokkal utirazot kap, melyben az erdők zugását és a „hullámzó tarajos tenger” mormolását írrom le: úgy kellemesen fog csalódnai, mert ez eszem ágában sincs. Sokkal többre becsülöm az olvasó idegeit, semhogy azt mondanám, amit a Woeri-féle „Idegen vezető” mond. Ez a könyv egy márkaért a világ minden városát egyenlően a legszebbnek és legbájosabbnak csüfolja. A türelmes papiros mindent el hisz, de Te azért vagy türelmetlen utas, hogy azt nézd meg, amire egyéniséged leginkább kíváncsi. Mert amíg a vezetőkönyvet olvasom, elmulasztok látni.

Eszembe jut az az utas, aki 25 koronáért kocsit váltott Toblachban, hogy a csudás Ampezzó völgyet utazza be; azt a völgyet, mely égis nyuló meredek sziklák és örvénybe szédítő hasadékok között vezet Tirolból — Olaszországon keresztül Svájcba. Kocsijából nem az előtte kínálkozó, ördögös szépségű természetet csodálta, hanem a Baedekert tanulmányozta, mondván: Minek nézzem, hiszen a könyvben olvasom.

Aki könyvvel utazik, az semmit sem fog látni. A legérdekesebb mindig az, ami a könyvben nincsen, amit az írója nem tud a szöveg közé lehelni. S ez az impresszió! Ha egy kicsit kiruccanunk idegenbe, sokban csalódnunk,

mert azt látjuk, hogy a barbár magyar sokkal előékenyebb, udvariasabb, mint a német. Nincsen ridegebb, hidegebb, számitóbb, önzőbb és büszkébb (ennyi jelző talán elég) mint a berlini, drezdai és lipcsei német, tisztelet Münchennek és Nürnbergnek, — ez a két város kivétel.

Berlinben például az ember karja nem azért való, hogy azt himbálja, vagy köszönjön vele, avagy dolgozzon vele, hanem arra való, hogy szomszédjait lökdösse és magának az óriási embertömegben utat nyisson. A „Bocsánat” szó ott ismeretlen fogalom, épügy nővel, mint férfivel szemben. Bármely nagy vendéglőbe mégy, ahol nagy sokadalom van együtt, azt fogod látni, hogy egyik a másikkal nem beszél, a kaszt-rendszer sehol sem ül olyan orgákat, mint a németeknél.

A társaságot épügy megválogatják, mint az utcát, amelyben járnak. Az a dáma, aki 5 márkával többet fizet a cselédjének, mint a másik, az már nem beszél a szomszédnőjével. Olyan tartózkodók a benszülöttek, hogy nincsen rá eset, hogy idegennel megismerkedjenek. Az osztrákokat gyűlölik, a magyart kevésbé, de nem is ismerik. Sovinisták utolsó csepp vérükig. A császárt bámulják, a katonatiszteket imádják, önmagukat pedig csodálják. (Nincs ház, melyben fotográfus nem volna.)

Kulturájuk azonban rendkívül fejlődött, — nem oly kártyavár mint a miénk. A törzs rendkívül erős és ezért büszkéek hazájukra. Nálunk minden ember sápadt, ott minde-

nik piros-pozsgás, mert a városi hatóságok arra is gondolnak, hogy az embereknek kertek, fák is kellenek.

Elszorul a szívem, ha Lipscht nézem az 6 száz és száz parkjával, mert itt csakugyan nem látni a várost a fáktól. Ha bámulom a tisztaságot, a rendet, a csendet, mely e szorgalmas embereket körülveszi. Ebben az egyben tudom a németet irigyelni.

Hogy a szegény munkásra mennyire gondolnak a hatóságok, bizonyítja az, hogy Boroszlotól Berlinig a legszélsőbb nyelvhatárokig minden tisztességes munkásnak, a város szélén ingyen ad kis viskót kerttel, amelyben családjával él és a szükséges veteményeket maga termelheti. Berlin, Lipcse és Drezda határában ezer meg ezer ilyen kis fából épített alkotmányt látni és míg nálunk a bölcs hatóságok az u. n. olcsó munkáslakásokon törik be konyájukat, addig a német zseniálítás ezt a kérdést már rég megoldotta. Tehát Németországgal az 6 fejlett kereskedelmével, iparával, tudományos és műveltségi készségével hamar tisztában vagyunk, de tanulni tőlük nem tudunk sokat. Jól érezni köztük magunkat pedig teljességgel lehetetlen. Ez a világ nem a mi világunk!

Ha északra megyünk és a gyönyörű Warnemünde tengeri fürdőt elhagyjuk, úgy, hogy egy palotaszerű kompon, (melynek pincéjében elsőrendű vendéglőt látunk) átkelünk a két órányi távolságban levő Gjetserbe, úgy Berlin-től 10 órányira már Dániában vagyunk. Erről

ros, hogy nem adhatja a polgárainak a vizet sem azért a minimális ellenértékért, amely az üzemköltségek fedezésére szükséges: akkor intézzük úgy a dolgot, hogy a város víz-üzlete legyen modern alapokra épített vállalkozás, amely meghezozza a maga rendes kamatait.

Interpellációs nap. A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnöklété alatt ülést tartott, melyen a vasutas javaslatok tárgyalása volt a napirenden. Moskovitz Iván, Magdics Pero és Gyuriss Emil felszólalása után áttértek az interpellációkra. Buza Barna a szociálisták szabálytalan pénzkézeltése, Goldis László a kőművesek szakszervezetének feloszlata tárgyában interpellált. Goldis Interpellációja alatt nagy vihar tört ki. Interpelláltak még Hirtenstein Lajos, Schuller Rezső, Halász Lajos.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 12.

Maga az ülés nagyon unalmas. Moskovitz Iván kezdte a vitát s legnevezetesebb felfedezése az volt, hogy a vasutas javaslatokat is alkotmánybiztosíték számba lehet venni. A függetlenségi padok közt fanyaran mosolyogtak ehhez a kijelentéshez:

— Ugy látszik, — beszéltek — a vasutas javaslatokkal ki is merült az alkotmány-biztosítékok sora . . .

Utána a horvát Magdics Pero beszélt s ki is huzta az időt a déli szünetig. A képviselők különben nem bánják, akármit csinál is: valamennyit a folyosón tartja az érdeklődés. Természetesen a lappangó, hol fellbbanó, hol elfojtott válságról van szó. Ma az a hangulat, hogy *őszig sikerült a krízis akuttá válását elodáztatni*. A függetlenségi párton ezt *Apponyi Albert* gróf érdemének tudják be, aki tegnap kihallgatáson volt a királynál s pártja azt tartja, hogy ő bírta rá a királyt, hogy az alkotmánybiztosítékok dolgában valamiféle engedékenységet tanusítson. Ez a magyarázata annak, hogy mikor reggel gróf Apponyi bejött az

ülésterembe, viharos éljenzéssel fogadták. A kultuszminister meglepetve nézett körül, a folyosón aztán mosolyogva tiltakozott az ováció ellen:

— *Püspöki kinevezések dolgában tettem előterjesztést a felségnek!* — mondta. Már ezért is ünneplés jár ki a miniszternek?

— Tudjuk mi, kegyelmes uram, amit tudunk! — felelt erre hamiskásan mosolyogva Nagy György.

De azért nem árulta el, mit is tud tulajdonképpen . . .

Andrássy Gyulának különben nem volt nyoma a Házban. Az alkotmánypárt tagjai rosszkedvűen feleltek a hozzájuk intézett kérdézőkódésekre. Szerintük most azon mulik a dolog: át tudja-e formálni Andrássy a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről szóló javaslatot a király kívánsága szerint vagy nem?

A folyosón igen buzgólkodik *Polónyi Géza*, aki állítólag a horvátokkal akar békét közvetíteni. Az emberek fázósan nézik meg:

— Jó kis béke lesz — mondják — amit Polónyi csinál!

A volt minisztert megszólította *Földes Béla*:

— Hogy vagy, kegyelmes uram? — kérdezte tőle.

Polónyi ránézett, aztán ezt felelte csöndesen mosolyogva:

— *Most még nem vagyok, de leszek!*

— Hogy érted ezt? — kérdezte megütődve a tudós professzor.

— Majd meglátod!

Az ülésről az alábbi tudósításunk számol be:

(A horvát obstrukció.)

Elnök: Justh Gyula.

Az interpellációs könyvből Halász Lajos, Schuller Rezső és Goldis László irtak újabb interpellációkat.

Vrbancics Ferenc: Horvátul, félreértett szavainak helyreigazításáért szolt fel.

Elnök: Kéri a szónokot, maradjon felszólalása keretében.

Vrbancics: Leül.

Moskovitz Iván: A javaslatokat közjogi szempontból nézi s úgy találja, hogy azok is részei az alkotmánybiztosítékoknak. Kifogá-

az országról tartotta Shakespeare, hogy valami büzlük benne! Napokon keresztül kutattam, miért is mondotta ezt a nagynevű író, de nem tudtam rájönni. Igaz, hogy ő ezt az akkori politikai viszonyokra alkalmazta és ezt az illatot Hamlet, az oly sok szinpadon elsratott dán királyfi szájába adta, — de hát hol nem büzlük a politika, Norvégiától — Törökországig?

Egy szellemes írónk mondotta egyszer, hogy: „A politika csak azoknak az embereknek való, kiknek más dolguk nincsen.” De bizonyára Hamletnek sem volt akkor más dolga, mint töprengeni a politikán, mely azonban nem nyaldossa úgy körül a bájos dán félszigetet, hogy belső életének ártalmára volna. Megelégedettebb, kedvesebb, udvariasabb, tapintatosabb és finomabb népet, mint a dán, alig tudok magamnak elképzelni.

Csak két millió lakosa van, de ez a parányi nemzet úgy összetart és olyan baráti viszonyban él a szomszéd svéd és norvég államokkal, hogy például a norvég nép még a királyát is Dániából vitte. Ez Hakoon, VIII. Frigyes, a mostani dán királynak 30 éves fia, kit két év előtt koronáztak meg Norvégia királyává és ezáltal Dánia Norvégia atyja lett. Egy oly atyára, mint VIII. Frigyes, kivel a most rendezett Nemzetközi Sajtókiállításán negyed óráig nyílt alkalmam beszélgetni, mindenki büszke lehet. Maga a megtestesült finomság és udvarosság a 62 éves király, ki azonban nem látszik több, mint 40 évesnek. A fejedelem országa minden fiának örömeiben és bánatában osztozódik.

Kopenhága, az ország fővárosa oly orginális, érdekes és a többi külföldi városoktól any-

nyira elüt, hogy II. Vilmos német császár az idén már harmadszor megy Kopenhágába, hogy annak természeti szépségeiben és emberikéz alkotta csodáiban elmerüljön. Rendkívül mulató város, de amellelt igen szorgalmas nép lakja, mely Boda Dezső rendeletét már rég életbe léptette, melyszerint meghagyatják, hogy még a lumpok is éjjeli egy óraker lefeküdjenek. Utótt a záróra.

Hisz a világhírű Tivoli volt a szülőanyja a világvárosok összes nagystilű mulatóhelyeinek, tehát jellemző tulajdonsága e városnak a mulatni tudás, de annak célszerű mérséklése is, — amellelt elbűvöli az idegent a szomszédos Klampenborg, Scodtsborg és Marienlyst mind meg annyi tengeri fürdő, amely fürdők partjairól a Svéd és Norvég városokat láthatjuk.

Hogy az asszonyokról, a teremtés koronájáról se feledkezzem meg, ki kell jelentenem, hogy a dán nők nem szépek, de szókék s hogy a magyar nőnek párja nincs. Az alakjuk ugyan kecses, de mit ér az, hogy az orcájuk csunya, nem szép. Biciklizni azonban mind tud, mind szokott, s mind szépen üli meg a vasparipát. Ezt is érdemes tanulmányozni . . .

Az állatokról sem akarok egy érdekes megfigyelést elhallgatni. A lovak, tehének és kutyák ruhában, szalmakalappal járnak. Ez nem vicc! Másutt az emberről lehúzzák a bőrt, itt még az állatra is ruhát adnak.

Ebben a kis országban magas fokon áll a kultúra. A magyar ember sok furcsát, de még több tanulságosat láthat.

solja, hogy a javaslat szerint az, aki nyereségvágyból elkövetett bűntett miatt vesztí az állását, azt többé nem kapja vissza. Ez ellenkezik a büntetőtörvénykönyvvel és nem is humánus. A 27. §., mely a hivatali titkot tárgyalja, tulzó. Az üzleti titkokat ki kell venni a szakasz rendelkezései alól. A fegyelmi bíróságba be kell venni egy jogászt is. A javaslatot általánosságban elfogadja.

Magdics Pero (horvátul beszél): Azért szóval fel, mert a javaslat a kiegyezési törvényt sérti. Kifogásolja az 1. §-t, mert ennek rendelkezései folytán törvényerőre emelkedik az 1891. januárban kiadott rendelet, melyet Horvátországba úgy csempésztek be. A 4. §. a magyar állampolgárságot követeli, holott az 1868. törvény a magyar horvát állampolgárságról tesz említést. Ennek folytán a horvátok alkalmazása az államvasutaknál rendkívüli nehézségekbe ütköznék. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a vasut nem magánvállalat és az állítás, hogy a vasuti alkalmazottak más elbánásban részesülnek, mint az állami tisztviselők, valóságos monstrum. Ok az állammal szemben ugyanabban a helyzetben vannak, mint a posta- és táviróhivatalnokok és bizonyára senkinek sem jut eszébe, hogy ezekre a kereskedelmi törvény rendelkezéseit alkalmazza. A vasuti alkalmazottaknak esküt kell tenniük: hol van olyan magántisztviselő, aki esküt tenni köteles. A magyar politikusok tehát itt képtelenséget állítanak. A javaslat magán viseli Sztéryni keze nyomát, a gyors felületességet és ez minden bajnak oka. Hibás azonban a mostani helyzetben a volt nemzetiségi párt is, mert sohasem mondta meg őszintén a magyar parlamentben, mi a helyes teendő. Ezután a horvátországi magyar iskolák ügyét teszi szóvá és azt mondja, hogy ez a kérdés különösen alkalmas Magyarország és Horvátország közt a viszonyoknak még inkább való meglazítására. Kossuth Lajosnak a horvát kérdésről egészen más nézetei voltak, mint Kossuth Ferencnek. Az országgyűlésnek nincs ahhoz joga, hogy különleges törvényvel alaptörvényt változtasson meg és Horvátország ennek a törvénynek rendelkezéseit soha vállalni nem fogja. (Nagy taps a horvátoknál.)

Az elnök 10 percre felfüggesztette az ülést.

(A hosszútáv-szónok.)

Szünet után

Magdics Péro folytatja beszédét.

Elnök (Rakovszky István) fél egy óra tájban figyelmezteti, hogy Barta Ödön interpellációja, amelylyel a szónok foglalkozott, nem tartozik a tárgyhoz.

Magdics Péro tovább beszél horvátul. Közben a horvátok éljeneznek, tapsolnak, közbeszólnak.

Elnök figyelmezteti Supiló Ferencet, hogy ne zavarja a szónokot.

Magdics Péro egy óraker befejezi beszédét azzal a kijelentéssel, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Gyuriss Emil a néppárt nevében elfogadja a javaslatokat.

A Ház ezután elfogadta Babó Mihálynak tegnap benyújtott indítványát, mely szerint az ülések ideje holnaptól kezdve 3 óráig tartanak, majd áttértek az interpellációkra, amelyekről lapunk más helyén számolunk be.

TÁVIRATOK.

Zsidóüldözés Odesszában

Berlin, június 12. A Voss. Ztg. pétervári levelezője jelenti: Az orosz népszövetség egy fiatal tagjának, Melnikovnak kétes vértanúsága, kit állítólag zsidók egy földalatti rejtékhelyre hurcoltak és ott megkínóztak, a rendőrségnek és a fekete bandának szívesen látott alkalmat nyújt az üldözésekre és erőszakosságokra. A rendőrség egyre másra házkutatásokat rendez. Még az állattani állomáson is kutattak, csak azért, mert ott két akna van a talajviz elvezetésére. Ez alkalommal egy laboránst, egy szolgát és két diákot letartóztattak. Egy szolgát és egy diákot a rendőrség ütésekkal akart vallo-mástételre kényszeríteni.

Izgató román lelkész.

A lugosi választás utójátéka.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 12.

A legutóbbi általános képviselők választás alkalmával, 1906. április 30-án történt, hogy Lugoson Popovics György dr. román nemzeti-ségi és Makkay Ágoston dr. függetlenségi párti küzdöttek a mandátumért.

Kora reggel a környékbeli függetlenségi pártiak nagy menetben vonultak be Lugosra, akik között számos román választó is volt. A midőn a nemzeti-ségi párt látta a nagy függetlenségi tömeget s kétségesnek látta a választás eredményét, hamarosan megállapodtak követendő taktikájukban.

Nagy tömeg suhancot küldtek Blazsován Szimeon hódosi gör. kel. lelkész vezetésével a függetlenségi ellen, hogy megbontsák soraikat. A jeles pápa gyalázó szavakkal fogadta a választókat s felizgatta a tömeget, hogy ráncigálja le a függetlenségi román választókat kocsijukról.

Jeszzeneszkü Demeter községi bíróra rákiáltott:

— Szégyeld magad bíró!

— Dögöljön meg minden marhád!

A tömeget meg ekként uszította:

— Köpjétek le, huzzátok le, mert a magyarokkal tart!

A csöcselék tényleg megdobálta, leköpdöste és megverte a függetlenségi választókat s ennek a körülménynek köszönhető a nemzeti-ségi jelölt megválasztása.

A lugosi kir. ügyészség később a polgárok választási joga ellen elkövetett vétség s magánosok elleni erőszak miatt eljárást indított Blazsován lelkész ellen, akit az ottani törvényszék számos tanu kihallgatása után négy heti fogházra ítelt. A temesvári tábla helyben hagyta az ítéletet, amelyhez ma a kir. Kuria Várkö Pál bíró előadásában Brediceanu Coriolán képviselő ügyvéd és dr. Baumgarten Izidor koronaügyész helyettes felszólalása után is hozzájárult.

Közös lónak . . .

A kétszer eladott cséplőgép.

Paraszt fufang.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Mintegy három évvel ezelőtt Szávits György háromezer kétszáz koronáért egy cséplőgép garnitúrát vett Kapis Demeter ó-pécskai lakostól. A vételárból 2000 koronát azonnal lefizette, a hátralék megfizetését pedig két részletben 1905. és 1906. szeptember 1-ére ígérte. 1905. augusztus havában, tehát közvetlenül az esedékes részlet lefizetése előtt bejött Aradra, s Weisz Lipótnak 900 koronáért s az esedékes összegek felének kifizetéseért felajánlotta a cséplőgép garnitúra fél tulajdonjogát.

Weisz Lipót elfogadta az ajánlatot s kifizette a kívánt összegeket, s így a cséplőgép egymásközi egyenlő arányban közös tulajdonuk lett. Mikor már lebonyolították az üzletet s Szávits zsebre vágta a Weisz által kifizetett tulajdon részt, nagy titokban eladásra kezdte kínálni a közös tulajdon képező gépet. Több helyen próbált szerencsét, míg Skorczán György személyében olyan emberre akadt, aki mérsékelt áron hajlandó volt az üzletbe belemenni.

Szávits György nem igen alkudozott, hiszen neki a legkisebb ár is tiszta nyereség volt, s

így történt, hogy a 3000 korona értékű cséplőgépet 1500 koronáért is hajlandó volt eladni.

Azonban Skorczán sem ment azonnal a dolgba, s hosszabb ideig alkudozásokat folytatott a ravasz emberrel. Időközben megtudta ugyan, hogy a gép Szávitsnak nem kizárólagos tulajdona, de azért mégis megkötötte vele az üzletet s lefizette az 1500 koronát. A gépet el is szállította s így Weisz Lipót rövidesen észrevette, hogy a társ tulajdonosa milyen csufosan kifogott rajta.

Miután sehogy sem tudott jogos tulajdonához jutni, Szávits György ellen sikkasztás, Skorczán György ellen pedig orgazdaság miatt feljelentést adott be az aradi királyi törvényszékben. Bittó József elnöklete alatt ma tárgyalták ezt az ügyet, s Szávits Györgyöt, aki ellen beigazolást nyert a sikkasztás vétsége, két hónapra fogházra ítélték. Skorczán Györgyre az orgazdaság miatt két napi fogházbüntetést mért a törvényszék.

A város dolgai.

A vízművek megváltása. — A vashidak ügye. — Kölcsön a hegyaljai motorosnak. — Választások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Aradváros törvényhatósági bizottságának mai közgyűlése elé nagy érdeklődéssel tekintettek a városatyák, mert több, a város vitális érdekeit érintő tárgy szerepelt a közgyűlési sorrenden. A közgyűlés mindazonáltal sima lefolyású volt s a törvényhatósági tagok alig-alig provokáltak vitát. Az egész közgyűlési termet ugynevezett nyári hangulat iltte meg: lassan, vontatottan, fáradtan tárgyalták le az egyes ügyeket. Csak a választások idéztek elő némi élénkséget. A választások a városi tisztviselőket érdekelték leginkább, akik ugyszólván zsunfolásig megtöltötték a karzatot.

A választások után gyors egymásutánban tárgyalták a sorrendre tűzött ügyeket. A városatyák, akiknek száma ekkor már megcsapant, türelmetlenül várták a közgyűlés végét. Általános megkönnyebbülés mutatkozott a törvényhatósági bizottságon, amikor Karolyi Gyula gróf főispán negyed nyolc órakor berekesztette a közgyűlést. A város mai közgyűléséről az alábbiakban számolunk be:

(A vízművek megváltása.)

Varjassy Lajos polgármester bemutatta a közgyűlésnek Heinrich Sándornak, a vízművek megváltására kiküldött szakbizottság elnökének előterjesztését a megváltási ár megállapítása dolgában folytatott tárgyalásokról. Bemutatta a város szakértőinek jelentését is.

A tanács azzal terjesztette a közgyűlés elé a két jelentést, hogy a bizottság elnökének, a város szakértőinek, továbbá Varjassy Lajos dr.-nak, a bizottság jegyzőjének önzetlen működésükért köszönetet szavazzon. A tanács bejelentette egyúttal, hogy a város szakértői és a bizottsági jegyző nem tartanak igényt a nekik megszavazott tiszteletdíjra.

A tanács azt javasolta még a törvényhatóságnak, vegye tudomásul a megváltási árat és írjon fel a belügyminiszterhez, hogy adjon engedélyt a regále kötvények kikötményezésére, hogy a város ilyen alapon szerezzze meg a megváltási összeget. Végül a polgármester előterjesztést tett, mondja ki a közgyűlés, hogy a vízművek és a város összes jövődöbeli gépüzemeinek kezelésére és ellenőrzésére szervezen egy gépészmérnöki állást s a pályázat kiírásával bizza meg a polgármestert.

Magyari Ferenc a pályázatban egyes kikötéseket vélt szükségesnek megjelölni.

Müller Károly nem tartja elégségesnek, hogy csak a tanács köszönje meg a szakértők működését. Véleménye szerint a törvényhatóság is fejezze ki köszönetét és ezt jegyzőkönyvi kivonatban adja tudtára a város szakértőinek,

a bizottság elnökének és jegyzőjének. (Általános helyeslés.)

Steinhardt Mór dr. nem helyesli Magyarinak a pályázat kiírása körül tett megszorításait. Egyebekben teljesen elfogadja a tanács javaslatát.

Révész Adolf meghatva köszönte meg a maga és társai nevében a bizottság működését elismerő szavakat. Véleménye szerint a város szakértőit nem illeti köszönet, mert csak kötelességüket teljesítették, amikor a város érdekeit képviselték a vízművek megváltására egybehívott tárgyalásokon. Meleg szavakkal emlékezett meg Varjassy Lajos dr.-nak működéséről, aki fáradságot nem kímélve, óriási munkát végzett.

A közgyűlés ezután egyhangulag elfogadta a tanács javaslatát.

(A vashidak ügye.)

Löcs Rezső gazdasági tanácsnok ismertette ezután a kereskedelmi miniszternek a vashidak ügyében a városhoz intézett leiratát. Majd felolvasta a mérnöki hivatalnak ismeretes javaslatát. A tanács azzal terjesztette a mérnöki hivatal javaslatát a közgyűlés elé, bizza meg a mérnöki hivatalt a tervekben szükséges módosítások megtételével, az Óvár-terre vonatkozó műszaki és árlejtési feltételek sürgős betervezésével.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta. Megbízta továbbá a tanácsot, hogy a vashidakra írja ki a pályázatot és ennek eredményét a közgyűléshez betervezze. A törvényhatóság végül megbízta a polgármestert, hogy az építkezésekhez szükséges kétmillió korona kölcsön beszerzéséről gondoskodjék.

Müller Károly szólott hozzá a kérdéshez és kifejtette, hogy a miniszter csak azt kifogásolta, hogy a hidkölcsönbe felvették az Óvár-ter rendezésének költségeit is. Minthogy e tér rendezése szorosan összefügg a vashidak építésével, azt indítványozza, írjon fel a törvényhatósági bizottság a miniszterhez, engedje meg, hogy az Óvár tér rendezésének költségeit is a hidépítés költségeihez sorozzák. Végül kérje meg a város a minisztert arra is, engedje meg, hogy a város a két millió kölcsönt ne 50, hanem 65 év alatt törleszthesse.

A közgyűlés Müller indítványát általános helyesléssel fogadta el.

(A hegyaljai motoros kölcsöne.)

Ezután az Aradhegyaljai motorosvasút kérésvényével foglalkozott a törvényhatósági bizottság. A motorosvasút részvénytársaság ugyanis 50,000 korona kölcsönt kért a várostól, amit ez meg is szavazott már. A vasúttársaság most azzal fordult a városhoz, hogy adja meg neki a kölcsönt, de ne az 50,000 koronát, hanem csak 45,000 koronát s ennek ellenében 50,000 korona értékű törzsrészt ad át a városnak.

A pénzügyi bizottság azt javasolta a közgyűlésnek, hogy mellőzze a kereskedelmi banknak a kölcsön megadására vonatkozó ajánlatát és a város egyik alapjából folyósítsa a kért összeget, mert így a város előnyös üzletet kötne.

Somló Armin dr. halasztó indítványt terjesztett elő. Azt indítványozta ugyanis, hogy a közgyűlés előbb kérje ki a jogügyi bizottság véleményét. A közgyűlés azonban Somló indítványát elvetette.

Révész Adolf azzal érvelt, hogy a városnak teljesítenie kell elvállalt kötelezettségét. A méltányosság és igazságosság megköveteli, hogy a város segítségére siessen a motorosnak, ha bajban van, mert a motoros a város érdekét szolgálja. A városnak különben is haszna lesz, ha 50,000 korona helyett csak 45,000 koronát ad a vasúttársaságnak. A pénzügyi bizottság javaslatát ajánlja elfogadásra.

Lukácsy Lajos abbéli óhajának adott kifejezést, hogy a társaság igazgatóságának a mindenkor polgármester tagja legyen. Varjassy Lajos polgármester felvilágosító szavai után Lukácsy elállott kivánságától. A közgyűlés végül a pénzügyi bizottság javaslatát elfogadta.

(Három választás.)

Eddig rendben folyt le minden. Most azonban, amikor a főispán kihirdette, hogy a választásokra kerül a sor, egyszerre megélenkült a terem. Amint a kijelölő bizottság visszavonult, hogy a rendőrhadnagyi és segédtszti állásokra pályázókat kandidálja, megindult a kor-

teskedés, amely még a szavazás alatt is folyt. A karzaton levő városi tisztviselők feszült érdeklődéssel szemlélték a lent történőket és bátorították a pályázókat.

Az első választás egyhangú volt. A főispán bejelentette a közgyűlésnek, hogy a rendőrhadnagyi állásra hárman pályáztak: Rimánóczy Zsigmond, Vidéky Gusztáv és Hoffmann Győző segédtsztek. Egyszerre a terem minden oldaláról felhangzott a kiáltás:

— Eljen Hoffmann!

A főispán erre Hoffmann Győzöt egyhangulag megválasztottnak jelentette ki. Majd felolvasta a segédtszti állá ra aspirálók névsorát, amely a következő: Kürty Géza, Szabó József, Moldoványi Ernő, Babics Ferenc, Odry Zoltán, Mandi Ferenc.

— Szavazzunk! Szavazzunk! kiáltották egyszerre tizen-huszan.

— Eljen Moldoványi! hangzott az érces kiáltás.

— Eljen Odry! zúgták többen.

Ezután az összes jelöltek neveit kiabálták, amitől olyan zürzavar támadt, hogy az elnöklő főispán kénytelen volt megrázni a csengőt, majd így szólt:

— Minthogy a többséget nem tudom megállapítani, elrendelem a szavazást.

Két bizottság szedte a szavazatot. Az egyik szavazatszedő küldöttségnek Péterfy Antal, a másiknak Lukácsy Lajos elnökölt. A második bizottság már régen befejezte munkáját, amikor az elsőnél még javában számlálták a szavazatokat. Lukácsy Lajos meg is jegyezte:

— Nálunk 46-an szavaztak és már régen kész vagyunk. Ti meg 37 szavazócédulával is annyit vesződtek.

— Ja, ennél a bizottságnál pontosan számlálják a szavazatokat, mondta egy városatyá.

Közben megérkeztek az érdeklődők és tölcser formálva kezükből, felsuttogták a karzatra:

— Moldoványi, Odry!

Végre összeadták az összes szavazatokat és a főispán kihirdette az eredményt, amely a következő:

Moldoványi Ernő	68
Odry Zoltán	42
Szabó József	26

szavazatot kapott. A többiek is kaptak néhány szavazatot. Segédtszteké tehát Moldoványi Ernőt és Odry Zoltánt választották meg. Végül a polgármester arra kérte a közgyűlést, hogy Szabó József és Kürty Géza napidijait négy koronára emelje fel. A törvényhatósági bizottság teljesítette a polgármester kérését. Ezután a városatyák nagyrésze eltávozott, mert fontosabb tárgy nem kínálkozott. A közgyűlésen tárgyalat többi ügyről lapunk más helyén számolunk be.

A román püspök az eltulajdonított városi földekről

Bonyodalmak a telekkönyv körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Kilényi János főszámvevőnek egy minap tartott bizottsági ülésen tett kijelentése, miszerint Arad város tulajdonát képező ingatlanok közül egynehány megmagyarázhatatlan okokból elkallódott, kinos feltűnést keltett város szerte. Az eltulajdonítással megvádoltak között első helyen a román püspökséget említette Kilényi. A püspök ugyanis mintegy két évvel ezelőtt a szentszék Lövész utcai telkének eladásakor állítólag a város telkéből adott el 845 négyszöglet, vagyis kétszer annyit, amennyi a saját birtoka volt.

Az érdekes kijelentés kapcsán az Aradi Közlöny egyik munkatársa ma felkereste Pap I. János román püspököt, s kérdést intézett hozzá az állítólag eltulajdonított városi földek dolgában.

Pap I. János püspök legelőbb is élénken tiltakozott az ellen, hogy a püspökséggel hozták kapcsolatba ezt a dolgot. Kijelentette,

hogy azt a telket a püspökség el nem tulajdonította, s miután az övé sem volt, el sem adhatta. A püspökség és a szentszék nem egy személy s így a szentszék vagyona felett csupán maga a szentszék rendelkezhetik, senki más. Az a Lövész utcai telek a szinodusé, a mely azt már harminc évvel hosszabb idő óta háborítatlanul élvezi s mikor áruba bocsátotta, a kataszteri birtokiv alapján tette azt. Tényleg tetemes az eltérés a telekkönyv és a kataszteri birtokiv által feltüntetett birtoktest között, de köztudomású, hogy ha a kettő között eltérés van, mindig a kataszteri birtokiv a mérvadó. A kérdés tehát lehet pör tárgya, sőt tényleg az is, de tárgyilagosan őt senkisémmel védelhetja meg azzal, hogy a város ingatlanából csak egy négyszöglet is eltulajdonított.

A püspök ezután magához kérette Serb Geraszin gazdasági előadót s felszólította, hogy az akták alapján röviden ismertesse a tényállást.

A gazdasági előadó a vitás ingatlanról a következőket mondta:

— A szentszéknek van a Lövész-utca 1. szám alatt egy telke, amelyet már több mint 30 éve háborítatlanul használ. Ez a telek akkor került az egyházmegye birtokába, amikor a régi templom telke helyett a Tököli téren egy új telket kaptak. Az átengedett új terület azonban kisebb volt, mint a régi templom telke, s így annak kiegészítéseképpen adta Arad város a Lövész-utcai telket. Ezelőtt két évvel a zsinat elhatározta annak eladását s rövidesen többeknek el is adta a szentszék Parcellázásra lévén azonban szükség, az egyházmegye és nem Pap I. János püspök, folyamodott a városhoz engedélyért. Tekintettel arra, hogy a kataszter szerint a telek 1138 □ öl, de a hitel telekkönyv szerint 432 □ öl volt, a város megtagadta a parcellázást azon a címen, hogy a terület nagyobb része nem az egyházé. Erre a szentszék megbizta ügyészét, hogy szerezzék meg per útján a tőle elvitatott területet. Az ügyész meg is indította a pert, amely mintegy másfél éve folyik s amelynek eredménye elé nyugodtan néz az egyházmegye, amely tisztán jogi kérdésnek tekinti a dolgot. A püspök tehát nemcsak hogy el nem adta a város telkét, de annak eladásába direkt bele sem folyt, mert hiszen a vitás terület a szentszéké volt, amely annak értékesítése felett tetszés szerint rendelkezhetett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Lili, operette.
Pentek: Szép Ilonka, operette. (Zóna előadás.)
Szombat: Az ördög, színmű.

* Mirsky Mózes hangversenye. Vasárnap este a Fehér Kereszt nagytermében Stroke Henrik zongoraművész hangversenyt rendez, melynek legkiemelkedőbb száma Mirsky Mózesnek, a tizenhároméves csodaénekesnek vendégszereplése lesz. Mirsky, aki ma este a Lloydban ragadta bámulatra a közönséget, fiatal kora dacára komoly számba menő művész, aki megvesztegető bájjal, bámulatos művészi felfogással interpretálja Rubinstein, Schubert, Gounod, Mozart, Mendelsohn stb. klasszikus dalait. Mirskyról Európa legelőkelőbb lapjai az elragadtatás hangján írnak és érthető, hogy Aradon is a legnagyobb várakozással nézzenek a vasárnap esti koncert elé.

* Az ördög. Molnár Ferenc szenzációs vígjátéka szombat este szerepel a játékronden. A címszerepet Szendrey, a többi főszerepeket Novák Irén, Hunyadyné és Dolly személyesíti.

* Lili. A legbájosabb operettet frissítik fel holnap este az aradi színpadon, Kállay Jolánna a címszerepben, aki ez alkalommal először játsza Aradon Lilit. Mellette Fenyedy, Lővegy és Dolly játszóak a főbb szerepeket.

* Két bemutató. Jeleztük, hogy a nyári színház műsorán legközelebb szerepelni fog a Sogun című angol operett és egy nagy vidámsággal megírt német bohózat, a Táncoz regiment. A Sogun a budapesti Királysínházban keltett az elmúlt télen nagy meglepetést adó, kedves muzsikájával, pompás táncaival, a melyek főerősségei az angol operetteknek. Kadlburg bohózatának, a Táncoz regimentnek, mely egy kis német városban játszik, igen ötletes a meséje. Sok bohó helyzet, kacagató jelenet kergeti egymást három felvonáson át, úgy, hogy a néző ki nem fogy a kacagásból. Mindkét darabhoz új jelmezeket készített az igazgatóság.

A „radnai” sikkasztás. Hütlén postakezelő.

A vaklárma eredete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

A máriaradnai nagy sikkasztással kapcsolatos vaklárma, amely az egész aradi sajtóban nagy izgalmat keltett, amint ma kiderült, még sem volt egészen alaptalan. Tény az, hogy Máriaradnán a napokban a temesvári posta és táviráda igazgatóság egyik titkára kihallgatott egy postakezelőnt, akinek a kezén néhány ezer korona kallódott el. A híradás azonban annyiban téves volt, hogy a sikkasztás a máriaradnai postán történt. Ez ellen a posta hivatal ellen semmiféle feljelentést sem tettek s így nem is volt ok a vizsgálatra, annál kevésbé jöhetek ott valami sikkasztás nyomára. A tévedés onnan eredhetett, hogy az alaposan gyanúsított postakiadó jelenleg Máriaradnán tartózkodik, s ugyanitt történt a kihallgatása is. Ez volt tehát alapja a tegnapi híreszteléseknek, amelyek, míg Aradra értek, hihetetlen mértékben megnöttek, elannyira, hogy az éjjeli órákban már milliós sikkasztásról, sőt holmi zendülésről is beszéltek.

A nagy szenzációt keltő eset részleteiről a következőket jelenthetjük:

Marx Vilma, aki igen csinos, 18 éves úri-leány, az év elején Csongrádon a postahivatalnál, mint postakiadó talált alkalmazást. Csekély fizetéséből nem igen tellett fényezésre, pedig ez a hajlandóság alaposan ki volt fejlődve a fiatal leányban. Miután tisztességes uton nem juthatott pénzhez, kieszelte, hogy szerezhette néhány száz koronát abból a hatalmas összegből, a mi naponként megfordult a kezén. Egy alkalommal, mikor egyedül volt a postahivatalban, egy csongrádi kereskedő posta takarékpénztári csekken 600 koronát küldött egyik budapesti hitelszövetkezetnek. Marx Vilma átvette a pénzt, kiállította róla a szabályszerű elismervényt s átadta a kereskedőnek, de a befizetésekről szóló naplóba nem vezette be az összeget, hanem elsikkasztotta.

A dolog néhány hétig nem is derült ki, s csak akkor jöttek a nyomára, mikor a szövetkezet perelni akarta a kereskedőt a 600 koronáért. Ekkora azonban Marx Vilma már elhagyta a csongrádi postát, s a temesmegyei Gattaján foglalt el postakezelőni állást. Mikor sejteni kezdte, hogy alighanem felfedezték bűnét, a gattaji postán egy 760 koronás postautalványt sikkasztott, s ebből megküldte a kereskedőnek a 600 koronát. Mintán azonban ekkor már feljelentették, az eljárás hivatalból indult meg ellene, s így az, hogy a kereskedő

időközben visszavonta panaszát, mit sem változtatott a dolgon.

Erről valami uton-módon Marx Vilma is értesült, aki ekkor már látta, hogy nem kerülheti ki az igazságszolgáltatás sujtó kezét. Tudta, hogy rövid idő múlva távoznia kell a postától, de hogy ne menjen üres kézzel, még egy 948 koronás tételt kezelt el. Várakozásában nem is csalódott, mert rövidesen felfüggesztették állásából s a postaszolgálattól eltiltották. A fiatal leány ekkor a maradék pénzzel Máriaradnára menekült, ahol jelenleg igen szerény viszonyok közt, egy kis hónapos szobában lakik.

A csongrádi sikkasztás gyanuja következtében a gattaji postán is rovincsolást tartottak, de a kezelő bűne itt is csak akkor derült ki, amikor a feladók megreklamálták a feladott, de nem kézbesített összegeket. A temesvári posta- és távirda igazgatóság ekkor egyik titkárát kiküldötte Máriaradnára, a bűnös utra tévedt leány kihallgatása céljából. Marx Vilma a titkár előtt részletes vallomást tett, s egymásután *beismerte sikkasztásait*. A temesvári posta és távirda igazgatóság kiküldötte a vallomást jegyzőkönyvbe vette, amelyet aztán a posta-igazgatóság azzal a kérelemmel küldött az aradi ügyészséghez, hogy Marx Vilmát helyezze vád alá s intézkedjen letartóztatása iránt.

Az aradi ügyészség azonban tekintettel arra, hogy a sikkasztás ténye nem az ő területén történt, ma az összes aktákat áttette az illetékes *fehértemplomi* kir. ügyészséghez.

Levél Karlsbadba.

A városi közgyűlésről.

Kívül:

Wohlg. Herrn

Dominik Sarlot,

Oberstadthauptmann, als Curgast
in Karlsbad.

Belül:

Kedves Dózi!

Az az ókori Kronstein Vilmos, a ki versekkel firkálta be a római szenátus padjait és rimes fölköszöntőket tartott a konzul-választások után rögtönzött bankettekén, (azt hiszem Horácius Koklesz-nek hívták) egy verset írt, a melyből a vezércikk-írók ennyit szokták citálni: „*Beatus ille* . . .” Hát azt hiszem, ha ez a versírásból éhenhaló ember ma élne, azt írná ehelyett „*Nix besser* . . .” mint Karlsbadban ülni, a mikor odahaza városi közgyűlés van. Bizony, jó neked, Dózi, aki most megszabadulsz Klopstein Ernőtől, a ki bizonyosan még a gyomrodban van, s élvezed a híres genzemársot; ha ezen a közgyűlésen részt vettél volna, csak betegobb lettél volna.

• Ez egy közgyűlés? Lehet, hogy úgy hívják, de nekem ne mondják, hogy az. Ez egy jótékony nőegylet. A hol az elnöknő köszönetet mond a tagoknak, hogy megjelentek, a tagok az elnöknőnek, a miért kegyes az ülést vezetni, a tisztikar a választmányának, a választmány a tisztikarnak és valamennyien az Uristen ó szentségének, hogy ezt megengedte érni. A mai közgyűlést az ujságnomók így nyomhatnák ki a lapjukban:

Nyilvános köszönet.

Köszönet a tanácsnak, a vízvezetési szakértőknek, Müller Károlynak, a kisebbik Varjassynak és másoknak.

Lehet, Dózi és én megengedem — hát megengedtem volna, hogy úgy legyen? — hogy ezek megérdemlik a köszönetet, hogy ennek így kell len-

ni. De fölteszem én neked a kérdést: így állítsz te elő egy városi közgyűlést?

— *Aják!* mondtam én, a mikor még nem volt divat horvátul beszélni. (Ma már Pesten is rákaptak.)

O nem. Emlékszel azokra a szép napokra, a mikor a soproni föllirat dolgában az öreg Varjassy Józseffel veszekedtünk? Hát a mikor a Steinhart Mózi, meg a Müller Károly rendeztek bikaviadalt? Vagy a mikor Mittner József ment neki a keményfejű Salacznak, aki a szemöldökével szinte földöfte az interpellátót? Vagy beszéljek magamról, Dózi, aki szintén csináltam néhány zajos negyedórát a közgyűlésnek? . . .

Nem beszélek. En csak nem vagyok hatvanhetes, de azért azt mondom, hogy nem volt szebb az öreg liberálisok idejénél. A városatyaságnak akkor — hogy is modjam? — volt *teleje*. Most? Steinhartól nem hallasz egyebet . . .

— A legnagyobb örömmel csatlakozom Müller Károly t. barátom előterjesztéséhez . . .

Es csatlakozik a hidkérdésnél, csatlakozik a vízvezetéknel és így tovább. Te Dózi, én azt hiszem, ez az ember frocirozza a Müller Karscit. Azt gondolja magában:

— Es nem fogod megérni, hogy én valamit ne pártoljak, amit te indítványozol.

. . . Az első sorban pedig egymás mellett ül a két régi ellenség: Mittner és Salacz. Párhuzamosan előrehajlítják a fülüket, hogy a referenseket hallják. Mintha sohase történt volna semmi se közöttük.

Megállj csak, Salacról akarok valamit mondani. A *Leipziger Illustrierte*-ben, vagy valamelyik más napba, amelyik a Wittmann-ba jár, láttam egy rajtot. Az volt aláírva:

A sphinx.

Látod, ez a szfinksz jut neked eszembe, ha Salacot nézem a közgyűlésen. Szótlanul, némán hallgatja a referádákat, azokról az ügyekről, amelyek bizonyára ő ismeri legjobban töviről hegyire. Az emberek kíváncsian néznek az arcára: jó lesz ez így? Nem ugrunk be valami ostobaságba? Talán mást kellene tenni. De a szfinksznek egy arizma se rándul meg. Talán eszébe jut, egy-egy dolognál, hogy „no, itt elvágta a kalapácsnyelet . . .” de még se szól: . . . *Mit bánja a sphinx!*

Mondom neked: semmi vita, semmi parlamentárizmus. A *Szalai* Noldit máma, amikor a motoros vasut dolgáról volt szó, szinte bottal unszolták:

— No, szólalj fel hát, rubintos virágom, — és *Er will sich nicht mit Russland verfeinden*. Ő is szokott a hegyaljai motoroson hazni, és azt majd ép olyankor késleltessék meg, ha ő rajta van?

Aztán ha akad egy ázóнок, az is úgy beszél, ahogy a királyok szoktak. Az öreg *Magyari* a tárgy fontosságára való tekintettel papírról olvastale az indítványát. Révész Adolf azt mondta nekem, hogy az angol parlamentben a szónokok mind így szokták. Azt feleltem:

— No, az angol parlamentben se lennék városatya!
Hát kellett nekem papír, akármilyen fontos dologról beszéltem?
Mondom neked, így megy ez végig. Amikor *Löcs* valami nagyon hosszú javaslatot olvas föl, *Job* Béla azt kiáltja rá hátulról:

— *Ámblok* elfogadjuk! — (Már ez is horvátul beszél?)

Lukácsy Lajosnak más gondja nincsen, mint hogy a polgármester a hegyaljai motoros igazgatóságában legyen . . .

— *Gott behüt!* — kiáltotta közbe a polgármester. — Nem tudsz valami kellemesebbet kívánni . . .

En igazán kíváncsi vagyok, hogy az ilyen közgyűlések után kinek lesz kedve városatyának lenni. Kérlek alázatosan: *Vajda* Pistáról azt se hallja az

ember, hogy él, *Nagy* Sándor, a képviselő szívesebben hallgatja Pesten a horvát beszélgetéseket, mint bennünket, *Domonkos* Lajosnak nem fáj semmi . . . hát ez közgyűlés? Ordög bujjon ebbe a közmegelegedésbe, — de ez már igazán nem kávéház nekem!

Hát ez történt a közgyűlésen. Most, külön oldalon, ezt írom.

ami nem történt.

Ez téged izgatni fog. Az orfeum-ügyet elsinkófálták a napirendről. Előbb a szinügyi bizottság fog okosságokat mondani arról, hogy nyáron lehet-e orfeum, azután elmegy a jogügyi bizottságba, (mi nem megy oda?) a gazdasági székbe, s végül egy bizottságba, amelyikben te vagy a prezidens, a Domány, Blaskovits Tóni, Müller Gyula, meg még néhány doktor a tagok . . . Már tudod, ugye? Télihez azután jelentést tesznek a közgyűlésnek:

— Igenis, az orfeumnak nyáron *nem lett volna szabad játszani*.

— Mást a közgyűlésről nem tudok neked írni. Azt hiszem, te is örülsz, hogy a helyedben Green Nándor ült, s te nem voltál itt: kérlek, egy közgyűlés, amelyen a rendőrséget se támadták meg! Elbirtad volna ezt? . . .

A melyek után vagyok a te elégedetlen, öreg barátod.

Steiner Jakob,
auch kein Hofrath.

U. i. Barabás Béla a napokban megírta, hogy milyen nagy blamázs az, ha valakit udvari tanácsosnak gondolnak. Kü önösen, ha az illető negyvennyolcas. Félreértések kikerülése végett, nehogy ért is esetleg gyanuba jöjjenek, láttam szükségesnek a mannapropiánn alatt ezt a megjegyzést.

A föntebbi.

A másolatért felel:
Robotos.

A szocialisták pénze.

Két elkezelés.

Interpelláció a Házban.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, június 12.

A szociáldemokrata pártban legutóbb előfordult pénzkezelési rendellenességek, melyek a párt egyik hírhedt vezérének, *Kardos* Jakabnak nevével függenek össze, ma arra indították *Buza* Barna képviselőt, hogy interpellációban hívja fel a belügyminiszter figyelmét a szociáldemokrata pártban megejtendő vizsgálat szükségességére. A miniszter rögtön válaszolt s liberálisan kijelentete, hogy egy politikai párttal szemben nem járhat el, mert hiszen: ma nekem, holnap neked.

Részletes tudósításunk az interpellációról:

Buza Barna interpellációt intéz a belügyminiszterhez, hogy van-e szándékában vizsgálatot indítani a szociáldemokrata párt pénzkezelését illetőleg, amire felügyeleti jogánál fogva módja van. *Buza* hosszú beszédben ismerteti a szociáldemokratáknak *Kardos* Jakabbal való konfliktusát és elmondja, hogy május havában két sikkasztás is történt a pártnál. Az egyiket Szombathelyen az ottani párttitkár követte el, akit — bocsánatot kér a belügyminisztertől — *Andrási* Gyulának hívnak. A másik *Kardos* Jakab sikkasztása. Ennek az ügyét egy budapesti hirlap vetette föl, amikor megkérdezte a szociáldemokratáktól, hova tűnt el *Kardos* Jakab, aki pártvezér, a Világosság nyomda igazgatója és a darabont-kormány legodaadóbb hive volt. *Kardos* eltűnt Budapestől, mert kiderült,

hogy sikasztott, amit a szociálisták finoman könyvelési hlánynak neveztek. A szociáldemokraták elkergették Kardost, aki azután leleplezte saját bírát, elmondván róluk, hogy közülök többen nem alkalmazták magukra azt a törvényt, amelyet vele szemben alkalmaztak. Ekkor kitünt, hogy a szociálistáknak 70,000 koronás titkos alapja Kris öffy Józseftől származik. A szociálisták másoknak erkölcsöt prédikálnak, de azt magukra nézve nem tartják kötelezőnek. A belügyminiszter nem engedheti meg, hogy a magyar állampolgárok zsebéből kiszipolyozott pénzeket elsikkasszák. Buza ezután előterjesztette a vizsgálatra vonatkozó interpellációját.

Andrássy Gyu'a gróf belügyminiszter kijelentette, hogy a szociálista párt politikai tésület, amelynek alapszabályai nincsenek, ő pedig politikai párttal szemben nem járhat el, mert ha ő ezt ma megteszi a szociálista párttal szemben, holnap egy másik kormány megteheti a függetlenségi vagy akár az alkotmány-párttal szemben.

A választ Buza Barna és a Ház tudomásul vették.

Hirtenstein Lajos három felsőmagyarországi vármegye árvízveszedelme dolgában,

Haász Lajos az ipartörvény revíziója és Schuller Rezső a büntető törvénykönyv revíziója ügyében interpellál és kívánja, hogy a csalásra vonatkozó rész átdolgoztassék.

Günther Antal igazságügyminiszter kijelenti, hogy a legközelebb benyújtandó törvény-novellában pontosabban meg fogja határozni a család fogalmát.

A választ tudomásul vették.

Polónyi feltámadásához.

— Kinos kérdések. —

— Mit szól hozzá? Polónyi máris feltámadt!

— Természetes. Neki az a jelszava: Nur Geschwindt!

Vihar a Házban.

Goldis és Pop Cs. István miatt.

Terrorizmus a parlamentben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 12.

A függetlenségi párt éretlenebbik része az utóbbi napokban jobb ügyhöz méltó ambícióval igyekszik a magyar parlament amugy is összezsugorodott tekintélyének elpusztítására. Ma például Goldis Lászlónak egy nem is nemzetiségi ügyben elmondott interpellációja és Pop C. Istvánnak egy közbeszólása adta meg az okot a botránycsinálásra azoknak, akik nemzeti sérelmet látnak ugyanazokban a kijelentésekben, melyeket nemrégiben a függetlenségi párt használt a legsűrűbben. Mi, akik a nemzetiségi aspirációk ellen indított harcot teljes mértékben helyeseljük, a mai botrányban csak az okvetetlenkedést bírjuk felfedezni: elvi álláspontokról itt szó sem volt. A műfelháborodásban utazó honatyák, akiknek eljárását a parlament komolyabb része is teljes mértékben elítéli, a legszűkebb határig terjedő terrorizmussal akarják megakadályozni az ellenvélemény kifejtését. Erre vezethető vissza a mai botrány is, amelybe a legnagyobb jóakarattal sem lehet nemzeti szempontokat belemagyarázni.

Részletes tudósításunk:

A képviselőház mai ülésén utolsónak maradt Goldis László interpellációja, amelyet a bu-

dapesti építőipari munkások kőműveszakosztályának fölösztatása ügyében intézett a belügyminiszterhez. Goldis a tárgytól eltérően azt fejtegette, hogy Magyarországon sem szólás, sem sajtószabadság nincsen. Hogy is lehetne, amikor itt brachiummal törnek egy képviselő ellen, akinek nem engedték meg, hogy jogát gyakorolja.

E szavakra óriási zaj támadt a teremben és többen közbekiáltják:

— *Semmi köze ennek az interpellációhoz!*

Goldis László tovább beszél a Vajda ügyéről, mire

Rakovszky István elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Pop C. István (közbeszól): *Nem ér ez semmit, a szólásszabadságot mégis eltiporták!*

Nagy lármá kerekedik a közbeszólásra és több képviselő hevesen gesztikulálva kiáltja Pop C. Istvánnak:

— Vonja vissza szavait!

— Ez már sok!

— Nem tűnjük, gyalázat!

Pop azonban nem vonta vissza kijelentését, amiért Rakovszky István elnök *rendreutasítja*.

Goldis László ezután folytathatta beszédét, amelyben ekkor azt mondotta, hogy *Muszkaországban sincs annyi politikai pör, mint Magyarországon.*

E szavak valósággal vihart keltek a Házban. A szónok közelében ülő 48 as képviselők fölugráltak helyeikről és össze vissza kiáltottak, de a nagy zajban elvesztek a közbekiáltások.

Batthyány Tivadar gróf is fölugrott a padból és az öklével hadonászott Goldis orra előtt. Hasonlóképpen cselekedett Günther Antal igazságügyminiszter is, akinek szavait már lejegyezték a gyorsírók:

— Állandóan skandalumot akarnak s folyton rágalmaznak bennünk. Ez a beszéd is a külföldnek szól.

Ifi. Madarász József, Nagy Emil és Nagy György kiszaladtak padjaikból, körülvették Goldist és különféle gorombaságokat kiáltanak az interpelláló felé.

A zaj az elnök folytonos csemetése dacára nem akar lecsillapulni, miért is Rakovszky István elnök a nagy viharban *fölfüggesztette az ülést.*

Szünet közben a hevesebb 48 as képviselők zajosan követelték Goldis Lászlótól, hogy hagyja abba a rágalmazást.

A Ház nagy többsége, amely nem vett részt a kiabálásban, az egész viharos jelenetnek nem tudta magyarázatát adni. Hallották ugyan Goldist, amikor azt mondta, hogy Muszkaországban sincs annyi politikai pör, mint Magyarországon, de ez meglehetősen szokásos mondás a Házban. Maguk a koalíciós képviselők, akik távol tartották magukat a viharos jelenettől, megállapították, hogy a koalíció kormányra jutása előtt az ellenzéki padokról sürűen mondták, hogy Muszkaországban sincsenek olyan állapotok, mint Magyarországon.

Amikor az elnök újból megnyitotta az ülést, Goldis László így folytatta beszédét:

— Egyáltalában nem értem, hogy miért volt itt ilyen fölhaborodás. Nekem eszem ágában sem volt valakit megsérteni.

Fölkiáltás: *A magyar nemzetet sértette meg!*

Goldis László: *Ezzel a föltevessel megsért engem. Nem akartam senkit sem megsérteni és ha mégis megbántottam volna valakit, úgy bocsánatot kérek és ismételtelen kijelentem, arról akartam beszélni, hogy a magyar állapotok mellett bizony nagy szükség van az alkotmánybiztosítókra, és ha ebben valaki nem ért velem egyet, én erről nem tehetek, de megbántani senkit sem akartam.*

Az interpelláló ezután áttért a kőművesek szakegyletének fölösztatási ügyére és megkérdezte a belügyminisztertől, hogy miért tette meg ezt a drákói szigorúságu intézkedést.

Az interpellációt kiadták a miniszternek, amivel azután az ülés véget ért.

Kristóffy

a radikális part alakulásáról.

A küzdők sorába lép.

Mese egy bécsi programról.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, június 12.

A koalíció egyik vezérorganuma, a B. H. hirt ad egy demokrata radikális pártalakulásról, amelynek előkészítésében a lap értesülése szerint vezető szerepet visznek a haladó párt volt alapítói és a Fejérváry-kormány több tagja is. A lap elmondja, hogy az alakulandó új párt a következő főbb pontokat vallja programjául:

1. Az általános titkos választás. 2. A létminimum megállapítása és a munkások agkori biztosítása. 3. A progresszív adórendszer. 4. A holt kéz és a költött birtok fölzsabadítása. 5. Az ingyenes népoktatás és 6. A mai nehéz megélhetési viszonyok gyökeres megjavítása.

A B. H. értesülése szerint a párt a programban foglaltakhoz azt a kommentárt fűzi, hogy Bécs megígérte a legvégsőig menő támogatást, mert a császár hallani sem akar Magyarország gazdasági függetlenségéről és a magyar vezényleti nyelvről. Ennélfogva a mostani kormánynak bukniia kell, de addig, amíg ismét a haladók jönnek, átmenetre van szükség. Az átmeneti idő alatt Kossuth Ferenc fogja elvállalni az új kabinet megalakítását és mint hajlékony dereku ember minden koncessziót megad Bécsnek és lemond a függetlenségi párt összes aspirációiról. Ez pedig diszkvalifikálni fogja Kossuthot a nemzet előtt, amely elfordul tőle és akkor szabad ut nyílik meg az újpárt előtt, amely Béccsel állította össze programját. Ennek bekövetkezése után a Kossuth-kabinet — már valószínűleg az őszszel — megbukik és utána Khuen Héderváry Károly gróf jön.

Egy hírlapíró ma fölkereste Kristóffy József volt belügyminisztert és megkérdezte tőle, hogy igaz e a B. H. közleménye?

A volt miniszter a következőket felelte:

— Olvastam a cikket és az a válaszom reá, hogy az egész közlemény nem egyéb dajkamesénél. Nem igaz, hogy egy demokrata radikális párt szervezésén közreműködöm s tudtommal volt kollégáimnak sincsen semmi részük ilyen politikai alakulásban. Sem én, sem ők e párt állítólagos irodájába lábunkat se tettük, azt sem tudjuk, hogy egyáltalában létezik e ilyen iroda? Önként következik mindezekből, hogy a jelzett rémes bécsi program, meg hogy arról a királynak is tudomása van, továbbá a bécsi köröknek milliói ostoba hazugságok, amelyekkel az illető lapot oly helyről ültették föl, ahonnan a legutóbbi időben tapasztalt radikális alakulási kísérleteket meg akadályozni és diszkreditálni ak rják. Nekem és kollégáimnak ezekben a kísérletekben részünk nincsen.

Ami engem illet, természetes, hogy viszsza vonultságomban is figyelemmel és érdeklődéssel kísérem a radikális mozgalmakat, mert hiszen ezek az én politikám következményei és ezeknek kialakulásától várom az ország politikai, társadalmi és gazdasági reorganizációját. A mozgalmakban azonban eddig *aktív részt nem vettem*, ma sem veszek és nyugodtan vá-

rom a kötelességteljesítés azon nehéz pillanatát, amidőn *elveimért nekem is a küzdők sorába kell állanom.* És valamint ma közömbösen hat reám az e fajta közlemény, éppen úgy akkor sem fognak visszariasztani a mindannyiunkra váró nagy harcoktól.

Jelenetek a jövőből

— A t. Házból. —

Goldis László: Tisztelt Ház! Az alkotmánybiztosítékokra nagy szükség van!

Héderváry Lehel: Ne rágalmazzon! Annyit mondok, ne rágalmazzon!

Somogyi Aladár: A kutya kiskalapját magának!

Goldis László: Kérem szépen...

Markos Gyula: Elnök ur! Elnök ur! Függessze fel egy kicsit az ülés! Megakarjuk ezt a bácsit bubozni.

Rakovszky István: Nem mulaszthatom el, hogy Goldis képviselő urat az alkotmánybiztosítékokkal szemben tanúsított illetlen viselkedéseért először, másodszor és harmadszor rendre ne utasítsam és a szót tőle meg ne vonjam. Zajos helyeslés. Felkiáltások: *Éjen a szólásszabadság!* Markos képviselő ur által szellemesen megjelölt célra az ülést tíz percre felfüggesztem.

Kész a kiegyezés.

Korai öröm.

Kettős kabinetváltág készül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése —

Arad, június 12.

A függetlenségi és negyvennyolcas párt hivatalos lapja ma nagy örömmel jelenti, hogy minden valószínűség szerint sikerülni fog Ausztriával a kiegyezést megkötöni.

Igen illetékes helyről merített információ alapján írja a következőket:

A kiegyezés ügye sokkal gyorsabb tempóban halad előre, mint ahogy gondolnák. Ma délután az Ausztria és Magyarország közt kötendő szerződés tizenkét szakasza közül hatot letárgyaltak.

Megállapították a magyar és az osztrák álláspontok között felmerült ellentéteket, amelyek azonban nem okoznak áthidalhatatlan nehézségeket.

Holnap befejezik a még hátralévő szakaszokat s azután a fogyasztási adók szétválasztásának ügyét intézik el, majd rátérnek a kvótakérdésre.

A magyar blokk dolga egyenesen a magyar álláspont teljes honorálását jelenti.

Az osztrák miniszterelnök és szakelődök még a holnapi nap folyamán, vagy legkésőbb csütörtökön visszautaznak Bécsbe.

A kiegyezési tárgyalásokat június végén, vagy július elején Bécsben folytatják s ott remélhetőleg tető alá is hozzák.

A Magyar Távirati Iroda már ma délben sietett megcáfolni azt „a légből kapott koholmányt”, mintha a magyar blokk dolgában a magyar álláspont teljes honorálása következett volna be. Nincs győző és nincs legyőzött, — jelzi a félhivatalos. Hogy pedig mennyiben nincs győző és nincs legyőzött, azt legjobban egyik estilap következő bécsi értesülése jellemzi:

Az osztrákok itthon értekezletet tartottak és abban állapodtak meg, hogy elhagyják az eddigi ingadozó alapot és határozott állást foglalnak a következők mellett:

1. Semmi esetre sem kötnek husz évnél rövidebb időre kiegyezést. 2. A bankközösséget

a kiegyezés egész tartamára fenn kell tartani. 3. Ugyanerre az időszakra a kvótát is fix meg kell állapítani. 4. A fogyasztási adók különválasztásába belemennek. 5. A közös államadóság magyar részének (blokk) konvertálása elé nem gördítenek nehézséget. 6. A vasuti tarifák dolgában ragaszkodnak a mai állásponthoz.

A lényeg és a súly az első három ponton van. Mindhárom homlokegyenest ellenkezik a magyar kormány legmesszebbmenő engedékenységétől diktált felfogásával és így jóformán a részletes tárgyalásoknak semmi értelmük, míg ezeken a kardinális pontokon túl nem estek.

Itt az a nézet, hogy a részletes tárgyalások az alap megállapítása előtt csak arra valók, hogy egyidőre még elkerüljék a kettős kormányválságot; mert a szinte kiegyenlíthetetlen ellentétek miatt tulajdonképpen abba kellene hagyni az egész tárgyalást és egyszerűen a Lajtán innen és túl hozzáfogni az önálló berendezkedéshez. Mivel pedig az önálló berendezkedés mindkét oldalon lehetetlen, mindkét kormánynak le kellene mondania, de erre most az időt nem tartják alkalmasnak és így kellett valami formai expedienst találni, hogy a tárgyalások tovább húzódjának.

Különbben is úgy ítélnék itten, hogy a jelenlegi kormányok sohasem fogják a kiegyezést megkötöni. Báró Beck — úgy mondják — csak a fenti alapon köthetne kiegyezést és miután ez lehetetlen, meg fog a Reichsratban bukni. A mostani magyar kormány viszont mint 67-es kormány gyenge, hogy sokkal enyhébb kiegyezést keresztülvigyen; ezt csak függetlenségi kormány merhetné, mert az biztos volna abban, hogy a 67-esek nem elleneznék a kötést. Ezért itten az a nézet jegesedett ki, hogy a kiegyezés végül kettős kormányválságot fog okozni és csak a következő kabinetek fognak megegyezésre jutni. Ma is azt hiszik, hogy a kiegyezés megkötésekor Ausztriában *Bienerth* és Magyarországon *Kossuth* lesz a kormányelnöke.

A kiegyezési tárgyalások mai befejezéséről és jelenlegi állásáról fővárosi tudósítónk teljesen beavatott helyről az alábbi információt kapta:

A kiegyezési tárgyalások ma egyelőre véget értek és mindkét oldalról megerősítik, hogy a jelenlegi tárgyalások során sok fontos kérdésben *közeledés jött létre*, néhány jelentős kérdést pedig, amelyeknél multkor még nagy nehézségek voltak, *teljesen és kedvezően intéztek el*. Több fontos tárgy azonban most is függőben maradt, habár az ellentétek ezeknél sem áthidalhatatlanok.

A kereskedelmi szerződések, az állategészségügyi egyezmény, a fogyasztási adók különválasztása és kezelése dolgában már *kész a megállapodás* s majdnem teljesen elintéződött a magyar blokk-járadék ügye is.

A legnagyobb nehézség még mindig a vasuti tarifakérdésnél van, amelyre nézve a magyar kormány *nem enged álláspontjából*, mert már a Széll—Körber kiegyezés is a jelenleg proponált díjszabásban állapodott meg. A kvótakérdést most csak érintették, a bankkérdés tárgyalásába pedig bele sem ment a magyar kormány abból az okból, mert az nem tartozik a kiegyezés keretébe.

A tárgyalásokat e héten *Forscht* osztrák kereskedelmi miniszterrel Budapesten, a jövő héten pedig Bécsben folytatják.

Föltámadunk!

Polónyi pártot alakít.

Elitéli a kormányt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

A miniszterségből kibukott szegény köznemesi sarj, *Polónyi Géza* váratlanul megszakitotta időleges visszavonulását a politikai küzdőtérrel és még *nagy* pörének letárgyalása előtt merész akció kezdeményezésébe fogott. Fülbuzdulva azon a sikertelenségen, melylyel a kormány alkotási törekvései jártak és számítva a függetlenségi párt tagjainak széthuzására, valami torzalakulásnak, egy 48-as reakciós pártnak létesítésén fáradozik. Ennek természetesen ő állana az élére és így ismét vezéri sorba juttatna mostani, hatalmat és befolyást nélkülöző közlegényi rangjából. Törekvésében segítségére van a függetlenségi pártok egy elég nagy számú fekete színezetű frakciója, amely ridegen elzárkózik a 48-as hagyományok elől, ellensége a fölvilágosodás, a haladás és a jogkiterjesztés eszméinek. Ennek a töredéknek a 48 csak cégér és ezért kívánatos, hogy vonuljon a Polónyival való szellemi és érzelmi közösség révén abba az akár paraszt-, akár 48-as néppártnak elnevezett politikai táborba, amelynek máig sem lett volna szabad a függetlenségi pártban terpeszkednie.

Polónyi föltámadásáról és az ezzel kapcsolatos politikai eseményekről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A király nem enged.

Andrássy Gyula gróf tegnap tudvalevőleg kihallgatáson volt a királynál. Ez az audiencia minden ellenkező híreszteléssel szemben *nem hozta meg az alkotmánybiztosítékoknak előzetes szankcióját*. Alkotmánybiztosítékokként szerepeltek a törvényhatósági önkormányzat körülbástyázása, a pénzek visszabocsátása a vármegyék kezére, a királyi biztosok intézményének eltörlése, a királyi előszankció megszüntetése, a kormánynak eltiltása az exlexben való adó- és ujoncszedés jogától és az államjogi közigazgatási bíróságra vonatkozó javaslat. Mikor *Andrássy* ebben a tárgyban először a királynál járt, ő felsége rögtön késznek nyilatkozott a közigazgatási bíróságra vonatkozó javaslat-hoz hozzájárulni, amely azóta már aláírva fekszik a kabinetirodában, de a *töb-biről hallani sem akart*. *Andrássy* akkor kérte a királyt, hogy vegye újlag fontolóra a többi javaslatot és adja meg az előszankciót valamennyinek egyszerre.

A helyzet *Andrássy* többszörös kihallgatása során nem változott. A tegnapi audiencián is azt mondta a király, hogy az alkotmánybiztosítékokat mai formájukban *nem fogadja el*. De nem hajlandó a belügyminiszter lemondásának tudomásulvételére sem, az általános választói jog reformja miatt, amelynek megalkotása a belügyminiszter reszortjába tartozik.

Apponyi szerepe.

Ugyancsak királyi kihallgatáson volt *Apponyi Albert* gróf is, akinek audienciájáról fantasztikus hírek terjednek el. Beszélték, hogy *Apponyi elintézte a válság*

ügyét, úgy, hogy a kabinetkérdés ma nem aktuális.

A kultuszminisztert zajosan megéljenezték, amikor a Ház folyosóján megjelent, mire Apponyi fölvilágosította az örvendő képviselőket, hogy közte és a király között *szó sem esett a válságról*. Ő csak megköszönte a királynak a tanítói javaslatok szankcióját és kinevezésre ajánlotta *Strossmayer* elhalt djakovári püspök utódját *Dvorzák* Angeleusz személyében.

Az új horvát püspökről politikai körökben csak annyit tudnak, hogy éppen olyan *nagy magyarfaló*, mint a milyen *Strossmayer* volt.

Az agráriusok indítványai

A képviselőház mai ülése alatt több érdekes indítványt jegyeztek be a Ház indítványkönyvébe.

Az első indítvány *Nagy Emilé*. Ebben a *kisbirtokosok földjeinek új fölbecslését*, az adóreformot, a II. osztályu kereseti adó progresszív emelését és az adóminimum megállapítását követeli.

Eitner Zsigmond indítványában az *ipartörvény* oly módosítását követeli, hogy a kisiparosok versenyezzenek a külfölddel és hogy a katonai kincstári szállításokban kedvező föltételek mellett vehessenek részt.

Okolicsányi László indítványa utasítani kívánja a kormányt, terjeszsen törvényjavaslatot a Ház elé, hogy az eladásra kerülő mezőgazdasági birtokokat az állam vásárolja meg és ezeket kisbirtokokra osztva, *járadék*birtok gyanánt adjon el darabokat megbízható telepeseknek.

Egész sor törvénynek revízióját követeli *Mérey* Lajos. Indítványában kéri kimondani, hogy a kormány a jövő ülészek elején a váltó, a kereskedelmi, az uzsora- és a végrehajtási törvények módosításáról terjeszsen be javaslatokat.

Egy tavalyi képviselőházi beszédében előterjesztett kívánságait most indítványba foglalta *Baross* János, a ki utasítani akarja a kormányt a hitbizomány rendszernek megváltoztatására, még pedig úgy, hogy a sikvidéki hitbizományok *kicséreltessenek* hegyvidéken levő erdőbirtokokkal és az alföldi hitbizományok ekként *főlszabaduljanak*. Kívánja, hogy a fideikommisszum ne legyen a nemesség privilégiuma, hanem a *kisbirtokosok és a parasztság is alakíthasson hitbizományt*. Földbirtokos az indítvány szerint ezentul *csak magyar állampolgár lehessen* s amely birtokos nem lakik az országban, az *kétszeres adótételeket fizessen*.

Ezeknek az indítványoknak valamely *hátterük van*, amelyet a mai ülés alatt még tisztán látni nem lehetett. Az nyilvánvaló, mind az öt indítványtevő a függetlenségi partnak agrár és reakciós részéhez tartoznak, ahhoz a részhez, amely a minap a cselédtörvény tárgyalásánál *Náray* Lajos liberális indítványa ellen szavazott.

Polónyi aknamunkája

Egy a kormányhoz közelálló estilap azt írja az indítványokról, hogy ezekkel nem akarnak egyebet, mint a *függetlenségi pártot megbontani*. A törekvés az, hogy a 67-esek hiveket toborozzanak a 48-asok közül és ezekkel szemben alakuloban van egy parasztpárt is, amelynek tagjai főleg az agrár-klerikális érzelmi

függetlenségi képviselők közül kerülnének ki. Még nem tudni, hogy parasztpárt lesz-e az új politikai alakulás neve, vagy pedig 48-as néppárt, megkülönböztetésül a létező 67-es néppárttól.

Ezzel a törekvéssel hozzák összekötetésbe *Polónyi* Gézát, aki ma jelen volt a képviselőház ülésén és titokban egész délelőtt agitált. Hogy milyen ügyben, azt titokban tartotta ő is, meg azok is, akiknél agitált. Bizonyos még csak annyi, hogy az új párt tagjai már *aláírási ívet* köröznek, amelyet hir szerint már *nehány tucat képviselő* irt alá.

Az alkotmánybiztosítékok ügyének kedvezőtlen állásáról elterjedt hírek természetesen nagyon lehangolták a függetlenségi képviselőket. *Polónyi* ezt a lehangoltságot is fölhasználta arra, hogy keresztülvigye politikai föltámadását. A Ház folyosóján a titkos agitálás után körülvette magát hiveivel és kifejtette nekik, mennyire nem helyesen cselekszik a kormány.

— Fölvilágosítást kell kérni *Wekerle* Sándortól — mondotta *Polónyi* — a kiegyezési tárgyalásokról és az alkudozások mibenlétéről s erélyes nyilatkozatot kell tőle követelni.

Az exminiszter hir szerint holnap a Házban föl fog szólalni és ugyanezeket el fogja mondani.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az „Aradi magántisztviselők egyesülete” e hó 16-án d. e. 11 órakor a városháza emeleti tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok ezuton meghívotnak. Napirend: 1. Az elnök és társelnök lemondása. 2. Alapszabályok módosítása. A tárgyak fontosságára való tekintettel a kartársak minél számosabb megjelenését kéri az elnökség.

Letartóztatás a korzón.

Tolvaj fiatalember.

Az építészeti rajzoló büne.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Ma délelőtt az aradi korzón egy elegáns fiatalembert tartóztatott le *Valentia* detektív. A fiatalember eleinte élénken tiltakozott az állítólagos erőszak ellen, mikor azonban a detektív igazolásra szólította fel s felmutatta a vizsgálóbírónak a letartóztatást elrendelő végzését, szónéklül követte a titkosrendőrt a kapitányságra.

A letartóztatott fiatalembert *Drahubeczky* Vilmosnak hívják, s Budapestről Szegeden át szökött Aradra, ahol előkelő rokonai vannak. Foglalkozására nézve építészeti rajzoló, s egy pesti nagy építkezési vállalatnál volt alkalmazva. A gyöngye jellemű fiatalember, aki a vidékről került a fővárosi élet forgatagába, hamarosan lejtőre jutott, s mikor már hitelét teljesen ki merítette idegen holmihoz nyult. Hogy könnyelmű életmódját folytathassa, ami csak a kezébe akadt, ellopta és értékesítette. Rokonainak valóságos réme volt. Nehány nap előtt egyik előkelő ismerősénél tett látogatást s egy őrizetlen pillanatban az ékszeres dobozhoz férközött, a melynek egész tartalmát ellopta.

A lopást csak másnap vették észre s azonnal jelentést tettek a budapesti rendőrségen, a mely rögtön intézkedett *Drahubeczky* letartóztatása iránt. A detektívek azonban nem találták meg a fiatal tolvajt, mert az még előző este el hagyta a fővárost és Szegedre utazott. Itt az-

után értékesítette a magával hozott arany és ezüst holmit, de csak másfél napig mert Szegeden tartózkodni s a délutáni vonattal Aradra jött, a hol rokonai vannak. Ezek nem tudták mire vélni a váratlan látogatást s feltűnt nekik is, hogy a szerény viszonyok közt élő fiatalember esténként az aradi mulatóhelyeken dorbézolt.

Időközben megérkezett Aradra a budapesti vizsgálóbírónak a letartóztatást elrendelő végzése, amelyet fogatosítás végett *Valentia* detektívnek osztottak ki. A detektív ma délelőtt a korzón felismerte az elegáns tolvajt s bekísérte a rendőrségre, a honnan ma délután átszállították az ügyészség fogházába. Az aradi királyi ügyészség sürgős jelentést tett az esetről a budapesti ügyészségnek, a melynek intézkedéséig *Drahubeczky* az ügyészség foglya marad.

HIREK.

Fegyelmi ügyek Csanádmegyében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 12.

Csanádvármegye fegyelmi választmánya ma négy fegyelmi ügyben hozott ítéletet. A fegyelmi ügyek a darabont-korszakban történt eseményekkel vannak kapcsolatban. A fegyelmi eljárás alatt állók közül hármát elítélt a választmány, egyet pedig, *Kiss* Pál dr.-t felmentette és teljesen rehabilitálta ama vád alól, mintha a darabontoknak felajánlotta volna szolgálatait. A fegyelmi választmány ítéleteiről az alábbiakat jelenti *makói* tudósítónk:

A *Makói Hírlap* annak idején megírta, hogy *Kiss* Pál dr. tb. vármegyei főügyész, a *Makói Ujság* felelős szerkesztője megvételle ajánlotta fel lapját *Cseresnyés* Jánosnak. *Kiss* Pál dr. büntető eljárást kért maga ellen *Návay* Tamásnál, Csanádvármegye főispánjánál. A vizsgálatot *Hervay* István alispán vezette. A vizsgálat során több tanut hallgattak ki, köztük *Cseresnyés* Jánost is, akik valamenynyien *Kiss* dr. javára vallottak.

A vizsgálatot néhány nap előtt fejezték be és ennek eredményét *Hervay* alispán a vármegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya elé terjesztette. A fegyelmi választmány mai ülésén *Kiss* Pál dr. ellen *beszüntetett* minden további eljárást és határozatában teljesen rehabilitálta a megvádolt lap-szerkesztőt.

Maga *Cseresnyés* János jelentette ki a vizsgálat során, hogy *Kiss* Pál dr. a lap eladása végett vele sem szóval, sem írásban sohasem tárgyalt és hogy a lap eladása ügyében sohasem intézett felterjesztést a miniszterhez.

A fegyelmi választmány még három más ügyben hozott határozatot. A főispán a törvényhatóság határozatainak meg nem tartásáért fegyelmi vizsgálatot rendelt el *Farkas* Mór központi járási, *Szojka* Kálmán nagylaki főszolgabírók és *Siklován* Spiridion vármegyei kiadó ellen. A fegyelmi választmány *Farkas* Mórt 1000, *Szojka* Kálmánt 200 és *Siklovánt* 120 korona pénzbírságra ítélte.

Mirsky Mózes hangversenye.

Az utóbbi időben nagyon elszaporodott a térdnadrágos embériség szellemi arisztokraciája: a csodagyermek. Azelőtt nagy ritkaság-számba ment, ma már mindennapos, ami kissé kompromittálni kezdi ezt a kiváltságos osztályt. Vannak, akik ezt is az emberi hiperkultura műtermékének tartják. Mindenesetre érthető, hogy a kételkedésre berendezett elme bizonyos kényszer-érettséget sejt minden csodagyermekben, ami lehangol.

Vannak azonban kiválasztottak, akiknek kongeniális művészete egy csapásra elüzi a székszis sötét szellemét s ellenállhatatlanul ragad magával. Ezek közül való a 13 éves *Mirsky* Mózes is, aki ma — szent Paragrafus megkerülésével — mégis megtartotta hangversenyét a Lloyd társulat nagytermében. Tünelmes jelenség a dalének terén ez a gyermekművész. Gyönyörű mezzo szopránja nem az a gyermek, erőtlen organum, amely egy jókora szobánál nagyobb térben elvész, hanem erőteljes, nemes csengésű, az alsó regiszterben pedig bársonyosan lágy, szinte meleg altba hajló. Technikája mesteri. Hangja a leheletszerű pianissimótól a forte-ig minden dinamikai emelkedésre képes.

De legcsodálatosabb a korát messze meghaladó intelligenciája, amelylyel a mű szellemébe mélyed. Rubinstein, Porgolose, Gounod, Silbiger, Schubert és Mozart-tól énekelt dalokat, költői átérzéssel, a tiszta lira gyönyörét szuggerálva a hallgatóra.

Külön ki kell emelnünk két tradicionális héber egyházi énekét, melyet oly stilszerűen, annyi jellegzetes benső hangmodulációval interpretált, aminőhöz csak graduált művésztől vagyunk hozzászokva.

Az énekszámok zongorakisérletét Stroke Henrik látta el nagy gonddal és diszkrécióval s közben néhány önálló zongoraszám szabatos előadásával gyönyörködtette a hallgatóságot.

P. L. dr.

— **Orth János él.** Páris-ból táviratozzák: Egy volt urugnay-i szenator, aki most egy párisi lap munkatársa, nemrégiben egy spanyolul írt könyvet adott ki, amelyben argentiniai rendőrök jelentése alapján megírta, hogy *Orth János él.* A szenator elmondja, hogy június 6-ikán az urugnay-i köztársaság volt elnökének fia Párisba érkezett és tőle tudta meg, hogy az előző napon Orth egy argentiniai hajón Sherbourgba érkezett és átadott a volt köztársasági elnök fiának egy a szenator címére szóló csomagot.

— **Az üzletvezetőség palotája.** Az államvasutak aradi üzletvezetőségének ama beadványával is foglalkozott ma a törvényhatósági bizottság, amely beadványban az Aradon építendő új üzletvezetőségi palota részére ingentelket kér a várostól. A törvényhatósági bizottság a tanács javaslata alapján a Béla téren adott ingentelket az üzletvezetőségi palota céljaira.

— **Kezdődik a takarmányhiány.** Székelyudvarhelyről táviratozzák: Udvarhely-megye közigazgatási bizottsága Ugron Ákos főispán elnöklésével tartott mai ülésén elhatározta, hogy feliratilag kéri a kormányt a takarmánykiviteli tilalom elrendelése és az arankás lóherének kivételesen takarmányul való felhasználása engedélyezése iránt. Az indokolás szerint a mutatkozó takarmányhiányt súlyosbitja az a körülmény, hogy az ideai készletek teljesen elfogytak.

— **Március 15. és október 6. nemzeti ünnep.** A város mai közgyűlése egyhangú lelkesedéssel elfogadta az iskolaszék előterjesztését, hogy írjon fel a képviselőházhoz március 15-ikének és október 6-ikának iskolai nemzeti ünneppé való emelése ügyében. A törvényhatósági bizottság kimondotta, hogy átír a szomszédos törvényhatóságokhoz, hogy hasonló szellemű felirattal támogassák Aradváros mozgalmát.

— **A Vajda-eset a mentelmi bizottság előtt.** Vajda Sándor esetével *Hentaller* Lajos elnök-

lete alatt ma foglalkozott a képviselőház mentelmi bizottsága. A mentelmi bejelentés tárgyát képező eseményt *Maniu* Gyula ismertette. Ezután a bizottság *Hédervári* Lehel az ügy előadó-jává választotta meg. Végül elrendelték a vizsgálatot, amelyet már a jövő hét folyamán fognak megkezdeni.

— **A tartalékosok fegyvergyakorlatai.** A temesvári hadtestparancsnokság területén a tartalékosokat az őszi fegyvergyakorlatokhoz a következő turnusokban hívják be: a gyalogságnál augusztus 31-től szeptember 12-ig és szeptember 6-tól 18-ig; a tüzérséghez a (lovasságtól áthelyezett legénységet) szeptember 23-tól október 5-ig; a 14. sz. utászszázalajhoz: augusztus 1-től 13-ig; az egészségügyi csapathoz: augusztus 27-től szeptember 8-ig és szeptember 6-tól 18-ig.

— **Köröznek egy huszárhadnagyot.** Budapest-ről táviratozzák: Fővárosi sportkörökben nagy szenzációt keltett egy huszárfőhadnagy eltűnése. *Szupp* Tivadarnak hívják az eltűnt hadnagyot, aki a Landskutban állomásozó 23. ik huszárezredben szolgált. Két évvel ezelőtt versenyistállót rendezett be és úgy a vidéki, mint a fővárosi és bécsi pályákon több lóval vett részt a versenyeken. A huszárhadnagy állandó vendége volt az éjjeli mulatóhelyeknek és költsékes életmódot folytatott. Sportkörökben az utóbbi időben úgy látták, hogy *Szupp* anyagi zavarokkal küzd, amit igazolni látszott az a körülmény is, hogy a fővárosi májusi meetingen nem futtatott, mert lefoglalták istállóját. Azóta nem futottak loval, csak az utolsó alagi versenyeken. Azt hitték ekkor, hogy a hadnagy rendezte anyagi ügyeit. Ez azonban nem bizonyult valósnak. A bookmakerek sem adtak már kölcsönt a huszárhadnagynak, mert tudtak *Szupp* anyagi zavarairól. Néhány nap előtt a budapesti térparancsnoksághoz a budapesti hadtestparancsnokságtól parancs érkezett, amely azt az utasítást tartalmazta, hogy a hadnagyot, aki ellen ezredparancsnokságához számos váltóhamisítás és csalás miatt feljelentés érkezett, tartóztassa le. A térparancsnokság megkereste a rendőrséget, amely azonban nem tudta megtalálni a hadnagyot. Mindössze annyit derített ki, hogy *Szupp* 14 nappal ezelőtt a Pannónia szállóban kifizette számláját és azóta nyoma veszett. A huszárhadnagyról kiderült, hogy tisztársai nevére is számos váltót hamisított. *Szupp* atyja várkapitány volt, akitől nagy vagyont örökölt. A huszárhadnagy úgy ezt az összeget, mint anyai örökségét hamarosan elköltötte. A rendőrség körözi *Szupp* Tivadart.

— **Az aradi román püspökség birtokai.** Annak idején megírtuk, hogy az aradi görög keleti román egyházmegye megvette gróf *Szapáry* Pálnak a torontálmegyei *Szerbszentpéter* és *Egres* községek határában levő ezerkétszáz holdas birtokát, továbbá *Vásárhelyi* Béla örökösének a *csermői* határában levő birtokából mintegy hatszáz holdat. Mindakét birtokvétele ügye teljesen be van fejezve, az aradi szentszék mindkét birtokot haszonbérbe adta, s erre nézve kihirdette az árverést.

— **Házasság.** *Fái* Sándor dr. fővárosi ügyvéd e hó 23-ikán köt házasságot *Neumann* Böske kisasszonnyal, *Neumann* Herman bornagykereskedőnek, az Aradhegyaljai motorosvasut igazgatójának bájos és nagyműveltségű leányával.

— **Halál a színházban.** London-ból táviratozzák: *Ellis* Artur tábornok, a lord-kamarai hivatal vezetője ma elment a Covent Garden színház előadására, amelyet a dán királyi pár tiszteletére rendeztek. A tábornok előadás közben hirtelen rosszul lett és bevitték a színház irodájába, ahol pár perc múlva meghalt.

A dán király csak előadás után értesült a tábornok haláláról.

— **A városi tisztviselők szolgálati ideje.** Aradváros mai közgyűlésén érdekes eszmét vetett felszínre *Steinhardt* Mór dr. törvényhatósági bizottsági tag. A közgyűlés ugyanis a jogügyi bizottságnak jelentésével foglalkozott, amelyben a bizottság méltányosnak mondja ki azt, hogy a törvényhatóság a rendőrtisztviselők, rendőrlegénység és tüzoltóság szolgálati idejét 30 évre szállítsa le. *Steinhardt* Mór dr. kifejtette, hogy a városnak érdekében áll, ha összes tisztviselőinek szolgálati idejét leszállítja, mert a jelenlegi viszonyok között a városi tisztviselő hamarabb válik munkaképtelenné, mint régenté. Azt indítványozta tehát, bizza meg a közgyűlés a tanácsot, hogy módosítsa a nyugdíjszabályzatot, amely a városi tisztviselők teljes nyugdíjra jogosító szolgálati idejét 34 évben állapítsa meg. *Varjassy* Lajos polgármester helyeslő felszólalása után a közgyűlés egyhangúlag elfogadta *Steinhardt* dr. elterjesztését.

— **Öngyilkos telefon-ellenőr.** Budapest-ről táviratozzák: Borzalmas öngyilkosság történt ma a budapesti telefonközpontban. A telefonközpont egyik közkedvelt tisztviselője, *Lings* László telefon-ellenőr akart véget vetni életének. *Lings* ma reggel a rendes időben jelent meg hivatalában, ahol munkához fogott. Senki sem sejtette a szorgalmas emberről, hogy az öngyilkosság gondolatával foglalkozik. Pedig az öngyilkosság körülményei azt látszanak igazolni, hogy *Lings* már előzőleg elhatározta magát a borzalmas tetre, mert azt az időt választotta ki, amikor a tisztviselők nagyrésze már nem volt a hivatalban. *Lings* felment a főnökének 4-ik emeleten levő hivatalos helyiségébe, egy éles papírvágó kést vett magához és egy szobába vonult, ahol a késsel *hasba szurta magát*. Úgy látszik azonban, hogy a szurás nem volt veszedelmes, mert *Lings* véresen lejutott a 4-ik emeletről a 3-ikra és *levetette magát a földszintre*. A nagy zuhanásra a még hivatalban levő tisztviselők rémülten futottak le a földszintre, ahol a vérben fetregő ellenőrt fel-emelték és egy szobába vitték. Közben megérkeztek a mentők, akiknek az eszméletre tért *Lings* ezeket a szavakat mondta:

— Fáj a derekam!

Az élelunt 32 éves, nőtlen embert a mentők a Rókus-kórházba szállították. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Házvétel.** Az Andrassy-téren levő *Szilágyi* (Söpkez) Ede budapesti ügyvéd tulajdonában levő emeletes házat, amint értesülünk, a *Schwarz Simon fia* és társa cég a napokban megvette.

— **A vasipari szövetség kedvezményei.** A mai közgyűlésen parázs vitára adott alkalmat a részvénytársasággá átalakuló vasipari szövetségnek beadványa, amelyben adómentességet, átírási illetékmentességet, homokszedési jogot és szubvenciót kér a várostól. A tanács azzal terjesztette a beadványt a közgyűlés elé, hogy tíz évre adja meg az adó- és átírási illetékmentességet, a homokszedési jogot, de szubvenciót ne adjon az alakulandó részvénytársaságnak. *Szathmáry* János egyáltalában ellenőzte, hogy a város kedvezményeket adjon. *Reinhart* Gyula és *Steiner* József pedig az ipar érdekében szükségesnek tartották a kedvezmények egyrészének megadását. A közgyűlés végül a tanács javaslatát fogadta el.

— **A gyufagyár ügye.** A törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén teljesítette *Tenner* József és társainak ama kérelmét, hogy a város ne gátolja meg a gyufagyár létesítését azzal, hogy a gyáralapítók az üzem beszüntetésé-

esetén kötelesek a gyárat lebontani. A közgyűlés a tanács javaslatára kimondotta, hogy a telek csak akkor megy át a gyáralapítók tulajdonába, ha a gyár megkezdi üzemét.

— **A városi tanács és a villamotársulat.** A tanács az Aradi Villamossági Részvénytársasághoz azon alkalomból, hogy a villamos áram egységárát újból is leszállította, az alábbi átiratot intézte: „Az aradi villamossági részvénytársaságnak folyó évi május hó 29-én 7469/907. szám alatt kelt azon bejelentését, hogy folyó évi június 1-től fogva a világításra használt villamos áramenergiának hektowatt óráját már 8 (nyolc) f.-jével fogja számítani, s hogy az így 8 f.-jével számítandó árakra nézve is ugyanugy mint az eleinte 10, később 9 f.-jével számítottakra nézve is történt, kiterjeszti a várossal fennálló szerződés 31. §-ában meghatározott leengedések érvényességét, köszönettel tudomásul vesszük s az aradi villamossági részvénytársaság igazgatóságának ezen áldozatkészségeért elismerésünket fejezzük ki. Erről a villamossági részvénytársaság igazgatósága és a számvédség értesítetik. Arad sz. kir. város tanácsának 1907 évi június hó 3-án tartott üléséből kiadta: *Zubor s. k.* tanácsjegyző.

— **A minoriták dicsérete.** A mai közgyűlésen ismét napirendre került a csanádi püspökség átirata, amelyben arra kéri a várost, hogy a községi elemi iskolákban új rom. kat. hitoktatói állásokat szervezzen és emelje fel a hitoktatók tiszteletdíját. A csanádi püspökség egy újabb átiratában már azt kérte a várostól, hogy a szervezendő hitoktatói állásokat világi papokkal töltsék be. A mai közgyűlés magáévá tette az iskolaszéknek már régebben hozott határozatát, amely szerint a város a hitoktatók évi 4800 korona tiszteletdíját 6000 koronára emeli fel. A közgyűlésen Müller Károly rendkívül meleg szavakkal emlékezett meg az aradi minorita rend hazafias működéséről. Indítványára a közgyűlés kimondotta, hogy felkéri a minorita rendet, adja meg a városi iskoláknak a fölemelt tiszteletdíj mellett az ötödik hitoktatót. Csak Cirják dr. minorita rendfőnök megköszönve a rendet ért kitüntetést, megígérte, hogy a minorita rend készséggel teljesíteni fogja a város kívánságát.

— **Előleptetett iparfelügyelő.** A kereskedelmiügyi miniszter Bayer Ferenc, az aradi iparfelügyelőséghez beosztott ipari segédfelügyelőt Szombathelyre kerületi iparfelügyelővé nevezte ki.

— **A legújabb aktabotrány.** Nehány héttel ezelőtt az újjászervezett szociáldemokrata párt vezetősége följelentést tett a budapesti főkapitányságon, hogy a párt helyiségéből fontos okmányokat és körülbelül százötven magánlevelet loptak el. A följelentést és a vizsgálatot nagy titokban tartották, míg ma egy könyvnyomtatás híradása szerint a nyomozás kiderítette, hogy a lopást fölbérelt emberek követték el, akik az újjászervezett szociáldemokrata párt ellen már évek óta a legelkeseredettebb harcot folytatják. A legújabb aktabotrány ügyében már legközelebb érdekes letartóztatások lesznek.

— **Balesetek napja.** Jakoblovics Hermanné ma délelőtt a Mocsár-utca 5 ik szám alatti lakásán hirtelen rosszul lett, az ablakba esett és elvágta ereit. A súlyosan megsebesült asszonyt a mentők a kórházba szállították. — Özv. Gartner Fülöpné ma délelőtt a Választó utca 17-ik szám alatt levő ház udvarán egy eperfán leveleket szedett. Az asszony elvesztve az egyensúlyt, lezuhant a földre és kitérte a lábát. A mentők a kórházba szállították.

— **Szi vágy István,** kárpitos és díszítő, Weitzer-János-utca 19. szám alatt elvállal ebben a szakmában a legszebb és legdíszesebb kivitellel munkákat, gyorsan és jutányos árak mellett. 421

— **Praeservatív ideális legjobb minőségben** Vojtek és Weisznál. 201

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy előfizető Az elbocsajtás lehetősége nincs kizárva. Elvégre valakit azért is el lehet bocsajtani, ha az orra nem tetszik, hát még ha anyagi zavarokról van szó.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 12.

Kevés forgalom, 5 fillérrel magasabb árak. Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	10.36—10.37	10.33—10.39
Zab októberre	7.25—7.28	7.8—7.19
Rozs októberre	8.46—8.47	8.45—8.46
Tengeri júliusra	6.03—6.04	5.95—5.96

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	645.75
Magyar hitelrészvény	745.—
Rima-Murányi vasmű részvény	32.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	666.—

FERENCZ JÓZSEF keresőváltó

IDEGENEK ARÁJON

— Június 12 —

Központi szálloda. Wittenberger Antal kancnok Temesvár. — Mencer Béla főmérnök Budapest. — Keller Ottó igazgató Budapest. — Glück Pál kereskedő Bécs. — Sorschy Henrik főmérnök Budapest. — Grünhut Emil mérnök Budapest. — Grünberger Mór kereskedő Budapest. — Elek Miklós kereskedő Budapest. — Bárdos Marcel kereskedő és neje Budapest. — Mangold Samu dr. ügyvéd Nagybecskerek. — Glatz József magánzó Hernád. — Abelsberg Lajos kereskedő Budapest. — Deutsch Herman kereskedő Mád. — Jäger Imre fodrász és neje Piski. — Roti József jegyző és neje Jerdin. — Seidner Márton fakeskedő és neje Soborsin.

Fehér Kereszt szálloda. Nopcsa Elek báró birtokos Hátszeg. — Nopcsa Ferenc báró nagybirtokos Szaecsal. — Mál Jánosné gyógyszerész és leánya Nagyszentmiklós. — Werner Robert főmérnök Budapest. — Piros Ágoston nagybérlő Turkeve. — Marosi Lajos mérnök Kecskemét. — Szirászky Béla hivatalnok Nagykanizsa. — Kaufman Dezső fakeskedő Szeged. — Koczándor D. fakeskedő Déva. — Kenedi Zoltán felügyelő Zombor. — Zoltai Aladár dr. ügyvéd Kikinda. — Deutsch Sándor gazdálkodó Nagyvárad. — Berger Aladár kereskedő Szeged. — Urbán Sándor hivatalnok Szeged. — Kovalik Miksa felügyelő Szabadka. — Balla Lajos gazdatiszt Temesvár. — Ligeti Árpád gazdatiszt Temesvár. — Konrad Jenő kereskedő Brassó. — Mayer Szigrid utazó Tepliez. — Singer Odön utazó Nagyvárad. — Neuman Simon utazó Nagyvárad. — Veisz Ármán utazó Temesvár. — Fehér Fülöp utazó Budapest. — Jekim Gusztáv utazó Budapest. — Járay L. Lajos utazó Budapest. — Brenner Hugó utazó Budapest. — Szidon Lipót utazó Budapest. — Rezman József utazó Budapest. — Schamburg Ede utazó Budapest. — Gergely Alfréd utazó Budapest. — Mészáros Soma utazó Budapest. — Pudlor Mihály utazó Budapest. — Veisz Béni utazó Budapest. — Sobek Zsigmond utazó Bécs. — Schubert Izidor utazó Bécs. — Löbl Andor utazó Bécs. — Veiner József utazó Bécs. — Holczer Ernő utazó Bécs. — Perl Vilmos utazó Bécs. — Lang Adolf utazó Bécs. — Szende Ignác utazó Bécs. — Beck Sándor utazó Bécs. — Strasser Dávid utazó Bécs. — Goldman Márton utazó Bécs.

Vass-szálloda. Veisz Izidor utazó Nagyszombat. — Heimer Salamon utazó Budapest. — Paulini Károly utazó Budapest. — Straus Sándor utazó Bécs. — Steiner S. utazó Borossebes. — Friedman S. utazó Nagyvárad. — Engländer Dezső utazó Budapest. — Groszman Jakab utazó Cegléd. — Czineg Ferenc utazó Troppau. — Fuchs Jakab utazó Szolnok. — Freivirt J. utazó Bécs. — Neugroschel Samu utazó Gurahonc. — Moga Zakariás lelkész Pohány. — Fischl L. utazó Budapest.

Nyári színház.

Csütiörtökön, 1907. évi június hó 13-án:

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Írták: Hennequin és Millaud. Fordították: Fáy J. B. és Evva L. Zenéjét szerzette: Hervé.

SZEMÉLYEK:

Plinchard	Hunyadi J.	Bouzincoourt	Kulcsár L.
Batlire báró	Déli Lajos.	Bouzincoourtne	Benkóné P.
Hypothesé	Leővei Leo.	Amelle	Kállai Jolán.
Bompan	Várnai Jenő.	Antonine	Kállai Jolán.
René	Horti Sándor.	Victorine	Zalai Margit.

Kezdete este 8 órakor.

BIZTOS ALAP

ANDREINI SEC

ÜDÍTŐ FRISS SZAKEMBEREK ZAMAT. ELISMERÉSE.

HASYOMÁNYOS FRANCZIA MÓDSZER. REMEK ILLAT. KIVÁLÓ APRÓ GYÖNGY.

NAGY SONDAL MEGVÁLOGATOTT POROK. SZAKSZERŰ KEZELÉS. LEGISMERTETES GONDOZÁS. SAJÁT MINTA SZERŰ SZŐLŐBIRTOK.

Steckenpferd-Liliumtej-szappan

Bergmann és Társa

gyártmánya Bresda és Teschen a E. volt és marad a naponkint beérkező elismerő levelek szerint a leghatasosabb gyógyszeres pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rozsa-színű teint ad neki. Darabja 80 filléért kapható a győgytárakban, drogeriákban, illatszerekkereskedésekben és borbélyüzletekben. 1945

Tüzelő anyagokban

bár a szállítási akadályok teljesen megszüntetve nincsenek, mindezenáltal igen tisztelt vevőnket értesíthetjük, hogy

raktár - készletünk

Zsilvölgyi Fűtőkészén,

Porosz Salon-készén,

Porosz Légszesz Pirszén

és Porosz Dió-Pirszénben

Legjobb minőségekben.

jól el van látva.

Háztartási és ipari célokra száraz, darabos, jól kiégetet

Bükkfa-szén

állandóan nagy mennyiség készleten.

Jakarektűzhelyben ajánljuk a kőszéntüzelt. Számos előnyök s jelentékenyen

olcsóbb, mint a tűzifa.

A hazaszállítást saját kocsiainkkal, a miniszteri és főkapitányi rendeletnek megfelelően **plombezott zsákokban** eszközöljük. 168

Kneffel Károly és Fia
vaskereskedés szénosztálya.

Telefon 189. sz.

Alapított 1869.
Megyei és városi telefon 389.

Agyagáru és kályhagyár

Arad, Halász-utca.

Ajánlja saját a legjobb tüzmentes anyagból készült
cserépkályháit és kandalóit

minden kivitelben, ugyszintén **tekarék-tűzhelyek és fürdőkádak kifalazását, nemkülönbön központi fűtések berendezését** bármely rendszer szerint.

Továbbá minden a kályhás iparhoz tartozó **javitások** vagy **átalakítások** megbízható szakképzett szerelők által pontosan és gyorsan, a lehető legjutányosabb árban végeztetnek úgy helyben, mint vidéken.

Összes cserépkályháim bármely rendszerű vasbetéttel mint **gyors-melegítő** kívánatra felszerelhető, nemkülönbön Maidingen rendszer szerint fekete vagy pirszen fűtésre mint töltőkályha felállítható.

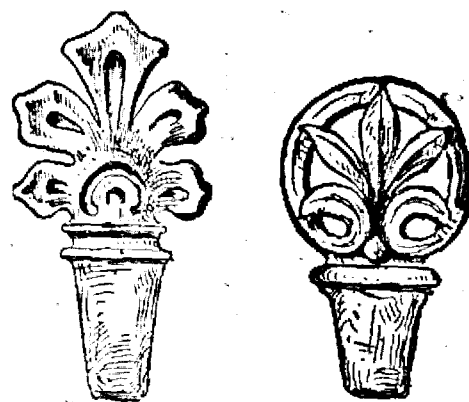
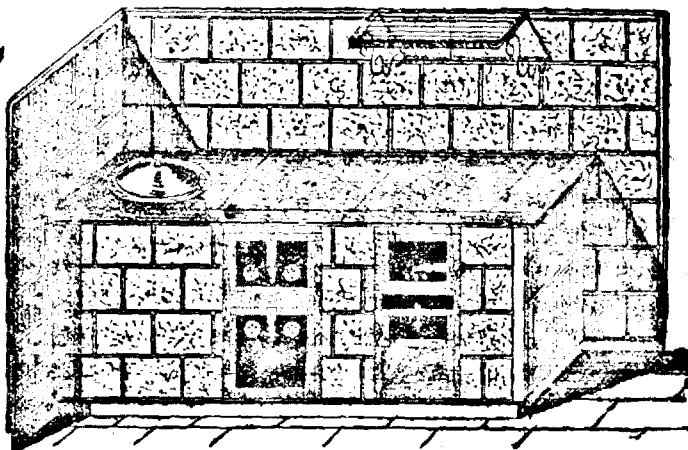
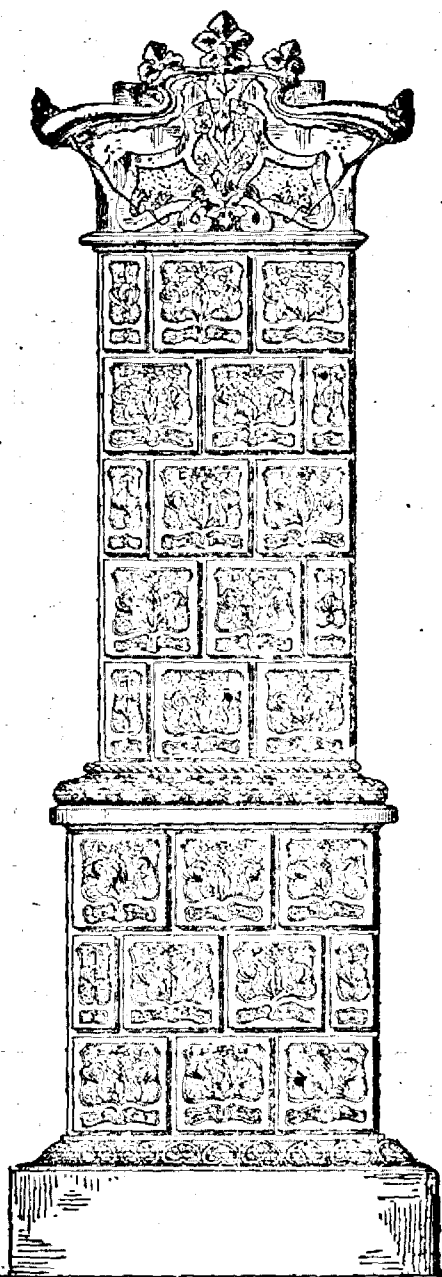
B. megbízását kérve, maradtam 183

kiváló tisztelettel

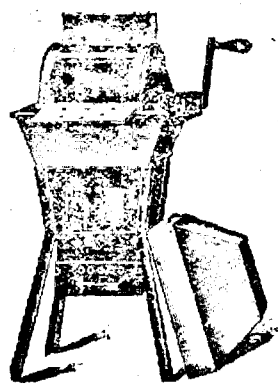
BALOGH DÁVID

kályhás-mester.

Tépes mintakönyv kívánatra bárkinek bérmentve megküldetik.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

A John-féle „Teligöz” mosógép

A jelenkor legtökéletesebb gőzmosógépe!

Időnek, munkának, szappannak, szódának, víznek és tüzelőanyagának 75%-ig járó megtakarítása a kézzel való mosáshoz viszonyítva.

A mosandó darab legnagyobb kimélése.

Mosó-, főző-, gőzölési- és fertőtlenítési készülék egyben. Legcsekélyebb térszükséglet.

Kezesség: kötelezettség nélküli próbaszállítás.

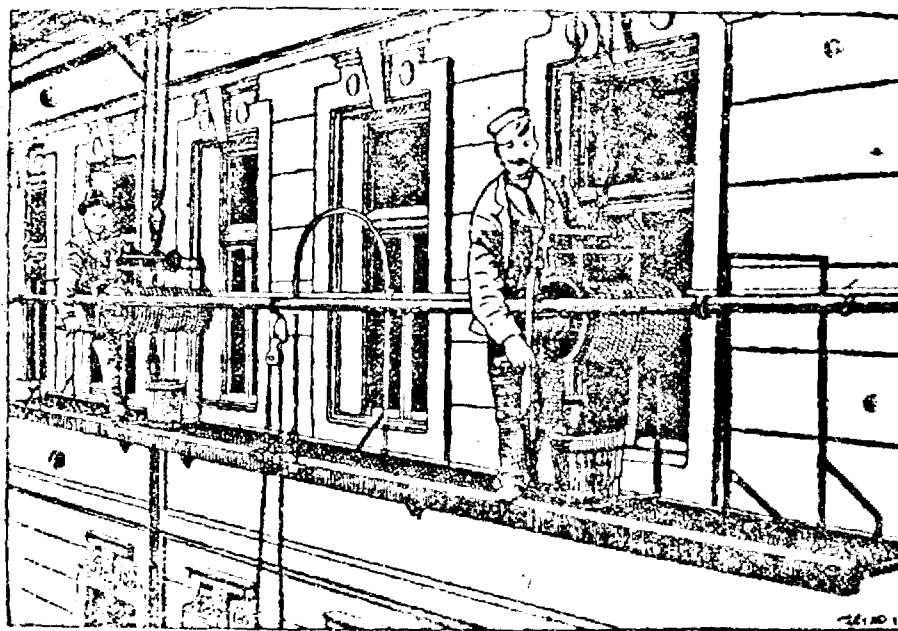
Állandó raktár:

Pöhm János

vaskereskedőnél 1287

Arad, Szabadság-tér.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy **Deák Ferenc-utca 36. szám alatt**

festő- és mázoló-vállalatom

a jelen kor igényeinek megfelelőleg kibővíttem. Birtokomban a legújabb stilszerű minták, melyek azon helyzetbe hoznak, hogy a legszebb kivitelű munkát is legjutányosabban számíthatom. Utcái és udvari **homlokzat festészetben elismerve vagyok, melyet számos elismeréssel igazolhatok.**

Becs-es pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Bränner Vilmos, szobafestő és mázoló

Arad, Deák Ferenc-utca 36.

Saját felhuzó gépek.

Vidékre is elvállalok e szakmába vágó munkákat.

3ffj. Kopetkó

Károly

Arad, Weitzer János-u. 2.
(Minorita-palota.) 147

Tavaszi bevásárlási utamról visszaérve van szerencsém a nagyérdemű vevőközönség szíves tudomására hozni, hogy tavaszi és nyári újdonságok megérkeztek: Blouse helmék, új costum helmék, új blouse zephyerek, divatos blouse selymek, gyönyörű szép delainok, ruhavásznak óriási választékban.

Mintákat vidékre bérmentve küldök.

Városi és megyei telefon 477.

Telefon szám 98.

Hammer Vilmos

műszerész

Arad, Szabadság-tér 7. sz.

Pfaff és Singer
karikahajós
varrógépek,

„Helikal Premier”, „Puch”

kerékpárok,
Grammofonok és lemezek nagy raktára.

Acetylen lámpák, gummik, nyergek, grammofon kerékek, rugók, hangdobozok, varró és grammofon tűk I-a minőségben.

Jávitások jutányosan és jótállás mellett, gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Hattyu-mosóda!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosódámban

az általam legújabb feltalált fényvel gyönyörűen fényezett **leceket, kézelőket és gallérokat tudok tisztítani**, amelyek ennek használata által olyanokká lesznek, mintha újak volnának.

Ajánlom tisztító intézetemet, amelyben minden fehérnemű tisztítását, mosását és vasalását mersékeit árak mellett elvállalom.

Videki megrendelések 48 óra alatt elkészülnek és pontosan elküldetnek.

Tisztelettel

Stefán Józsefné

ARAD, 1480

Tökölly-tér, román templom-épület,
a kis posta mellett.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvállalom minden a szakmába vágó munkát a legszebb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalom abnormis lábakra **ortopéd-cipők** elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti **bakkancs vagy oszma** elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

I.

Közhirre tételik, hogy az aradi gör. kel. román egyházmegye tulajdonát képező s Aradmegye Csermő község natárában fekvő néhai Vásárhelyi Béla örökösaitől megvett egytagban lévő 573⁵⁰²/₁₆₀₀ katasztrális illetve 833¹⁰⁰²/₁₁₀₀ kishold kiterjedésű szántó, kaszáló és legelő terület nyilvános árverés útján

1907. évi október hó 1-től

kezdődőleg (6) hat egymást követő évre haszonbérbe adatik.

II.

Ezen ingatlanság egészben es összesen, esetleg kisebb, de legkevesebb 20—30 holdas parcellákban adatik ki haszonbérbe.

III.

Az ajánlatot tevők ajánlataikat írásban foglalva 1907. évi június 20 ig bezárólag közvetlenül az aradi gör. kel. román egyházmegye székhelyéhez Aradon intézhetik, melyben érthetően és világosan kiirandó, hogy mennyi területet óhajt haszonbérbe venni, az egészet vagy pedig csak annak egy részét, mennyi évi és holdanként számítva — haszonbérletet ajánl, s egyszerűs-mind kijelenteni köteles, hogy a részletes árverési feltételeket ismeri, azokat elfogadja és ajánlatának biztosítására az ajánlati összegnek 10% át készpénzben vagy értékpapírokban a fent megnevezett székhelyen pénztárában banatpénzkepen letenni köteles.

IV.

A beérkezett írásbeli ajánlatok 1907. évi június hó 30-án d. e. 9 órakor a csermői gör. kel. román iskola helyiségében nyilvánosságra hozatnak, a midőn is a bérlet tárgya felett nyilvános szóbeli tárgyalás is tartatik s ezen árverésnél is árverelők ugyancsak 10%-ot óvadékképen letenni kötelesek.

Az írásbeli ajánlatok és a nyilvános árverés eredménye felett a döntést az aradi gör. kel. román Consistorium magának fenntartja.

V.

A részletes árverési feltételek megtekinthetők, úgy az aradi gör. kel. Consistoriumunk irodájában Aradon, mint a csermői gör. kel. román lelkeszi hivatalában is Csermőn.

Arad, 1907. évi június hó 4 én.

1576

Kiküldött székhelyi bizottság:

Serb Gerasim,

Georgia János,

Fejér György.

Vérszegénység és sápkórban szenvedők

Rozsnyay vasas china borát

használva, a legnagyobb eredményt érik el. Bevásárlásnál csak a valódi Rozsnyay félel fogadjuk el. Egy nagy üveg ára 3 k. 50 fill.

Finom

Jamaicai Rum

a legelső angol cégtől hozatva.

Próba üveg 60 fill. Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Mátyás

Gyógyszertárban 458

Arad, Szabadság-tér.

A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy

888 vendéglőm

és arnyas, szép és tágas kerthelyiséget, ugyszintén a város legkitünőbb fedett és villanyvilágítással ellátott tekepályámat is diszezen renováltattam és azt megnyitottam.

Izletes magyaros polgári konyha. — Tiszta saját termései bork. Első magyar részvény serfözde udvari sör. Pohár 16 fillér korán 24 fillér.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve

tisztelettel

1406 **Répassy Pál**

Nem kell London. Nem kell Páris. Nem kell Bécs. Nem kell Budapest!

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészetenben

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szűkös közönség figyelmébe ajánlom **orthopéd-gyógycipőket**, melyek megőrzik a lábfej fejlődését, gyermekkorú, ugyszintén felnőttéknél nagy sikerű eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készítik a valódi amerikai formájú cipőket meg nem különböztethető tartos szép cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tisztelettel

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház szállítója 541

RÁCZ JÓZSEF

fűszer-, csemege-, bor-, kávé- és dohányüzemelési kereskedő

A „Barna mókus”-hoz.

ARAD, Szabadság-tér 21. (Lengyel Testvérek mellett.)

T. C.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy helyben, Szabadság-tér 21. sz. alatt (Lengyel Testvérek mellett) egy: a mai kor igényeinek megfelelő, modern berendezésű

fűszer- és csemegekereskedést

nyitottam és azt **RÁCZ JÓZSEF** törvényszékiileg bejegyzett saját cégem alatt fogom vezetni.

Előnyös összeköttetéseimmel fogva, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthessem, miért is kérem, hogy cégemet b. bizalmával kitüntetni méltóztassék.

Az aradi piacon töltött gyakorlati pályámon Karátsenyi Antal, Rothstein Mós és Pollák József helybeli cégeknél több évig voltam alkalmazva, bő alkalmam volt a n. é. közönség igényeiről közvetlen tudomást szerezni s így ismerve, pontos és lelkiismeretes kiszolgálás által arra fogok törekedni, hogy a belém helyezett bizalmat mindenkor kiérdemeljem.

Főtörökvesem leend a t. vevőimet mindenkor friss és csakis első minőségű áruval kiszolgálni.

Midőn b. pártfogását kérem, méltóztassék nb. látogatásával megszerencsésítenni.

Mély tisztelettel

1081

RÁCZ JÓZSEF.

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű fogyasztó közönségnek szíves tudomására hozni, miszerint ezelőtt Flórián-utcában létezett

hentes üzletemet

jelenleg saját házamban

Fulich Lajos-utca 16. sz. alá

helyeztem át, egyben ajánlom minden ezen hentes iparba vágó friss készítményeimet a nagyközönség szíves pártfogásába venni kegyeskedjen.

Mély tisztelettel

1471 **Simandán György,**
hentes-mester.

16632/1907.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minis-
ter rendelete nyomán ezennel köz-
hírré tesszük, hogy a m. kir. hon-
véd hadapród iskolákban az 1907—

1908. tanév kezdetén több magán
alapítványi és tandíj fizetéses hely
fog betölteni.

A részletes pályázati feltételek
a városi katonai ügyosztályban
betekintethők.

Arad, 1907. évi június hó 1-én—

A városi tanács.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az aradi gör. kel. román egyház-
megye tulajdonát képező **Torontál megye Szerb-Szt Péter és eg-
resi 1275 kat. hold. kiterjedésű földbirtok** az azon lévő összes
felülepítkezésekkel **hat egymást követő évre nyilvános árveré-
sen haszonbérbe adatik.**

A bér tárgyát képező ingatlanok következőkből állanak:

I. Belsőségek.

1. Egy uri emeletes kastély 11 hold 659 □-öl kiterjedésű
parkkal körül véve.
2. Egy belsőség úgy nevezett igazgatói lakó házzal és
más felülepítkezésekkel 1 hold 244 □-öl belsőség, udvar és
kerttel.
3. Egy lovarda kocsí színnel 1081 □-öl kiterjedésű bel-
sőséggel.
4. Egy ugynevezett bognár-lak belsőség 883 □-öl kiter-
jedésben.
5. Az ugynevezett régi templom, jelenleg magtárnak alkal-
mazott épület 1246 □-öl belsőséggel.
6. Egy három emeletes magtár alatta épült pinczékkel.
7. Egy gyümölcs és veteményes kert — két hold 917
□ öl kiterjedésben.
8. A község közvetlen közelében fekvő termő szőlő 19
hold 1000 □ öl kiterjedésben.

II. Külsőségek.

9. Szentpéter község határában fekvő 714 hold 660 □ öl
kiterjedésű ugynevezett nagy pusztá az azon lévő gazdasági
intéző. cseléd lakások, ló, ökör, birka istállók és más gazda-
sági épületekkel.
10. Ugyancsak e község határában fekvő 496 hold 697
□ öl kiterjedésű ugynevezett kis pusztá, az azon lévő cseléd-
lakásokkal, ökör, tehén, birka istálló, sertés ólakkal, — dohány
pajta és felszerelvényeivel.
11. Az egressi határban 5 hold 523 □-öl kiterjedésű szántó
és 22 hold 1008 □öl kaszáló, összesen 28 hold 131 □öl ki-
terjedésű föld részletek.

Mind ezen ingatlanságok egészben és összesen esetleg
egyes részleteiben és végszükség esetében legfeljebb 50 holdas
parcellákban adatk ki haszonbérbe.

III. Az ajánlattevők ajánlataikat írásban foglalva 1907.
évi június 20-ig bezárólag közvetlenül az aradi gör. kel. román
egyházmegye székszékehez Aradon intézhetik, melyben érthe-
tően és világosan kiírandó, hogy mely haszonbérleti tárgyra,
mennyi területre reflektál és esetleg mennyi területet akar ha-
szonbérbe venni, és mennyi haszonbérletet ajánl? s egyszers-
mind kijelenteni köteles, hogy a részletes árverési feltételeket
ismeri, azokat elfogadja és ajánlatának biztosítására az aján-
lati összegnek 10%-át készpénzben avagy értékpapirokban a
fent megnevezett székszék pénztárában bánatpénzképpen le-
tenni köteles.

IV. A beérkezett írásbeli ajánlatok 1907. évi június hó
27-én délelőtt 9 órakor a Szerb szentpéteri kastélyban nyilván-
osságra hozatnak amidőn is a bérlettárgya felett nyilvános
szóbeli tárgyalás is tartatik s ezen árverésnél is, árverelők
ugyancsak 10%-ot óvadékképpen letenni kötelesek.

Az írásbeli ajánlatok és a nyilvános árverés eredménye fe-
lett a döntést az aradi gör. kel. román Consistorium magának
fenntartja.

V. A részletes árverési feltételek megtekinthetők úgy az
aradi gör. kel. Consistoriumunk irodájában Aradon, mint Nagy-
Szt. Miklóson Dr. Oprean Nesztor ügyvéd úr irodájában is.

Arad, 1907. évi június hó 4-én.

Kiküldött székszéki bizottság: 1575

Ciorogar Roman,
Dr. Oprean Nesztor,

Serb Gerasim,
Trutia Péter.

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fen-
álló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Anlich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakszerű kezelését személye-
sen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást
háziilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézmű-
sással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka
szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Anlich Lajos-utca 2. szám.

436—1907. szám.

Árlejtés.

Az aradi állami tanítóképző-intézet igazgatósága az inté-
zettel kapcsolatos internátusban elhelyezett növendékek élelme-
zéséhez és ellátásához szükséges pék, (kenyér, péksütemény,
liszt,) tej- mézárós-, hentes-, fűszeráru, koksiz és tüzelőfa száll-
ítására árlejtést hirdet.

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételt bo-
ritékba téve folyó hó 30-ig az intézet igazgatóságánál nyujtan-
dók be. Minden ajánlattevő árumintákat csatol ajánlatához.

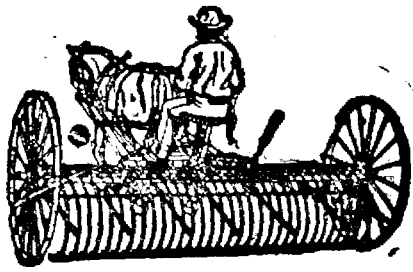
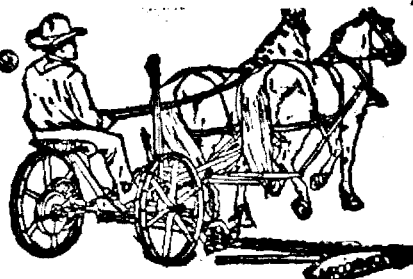
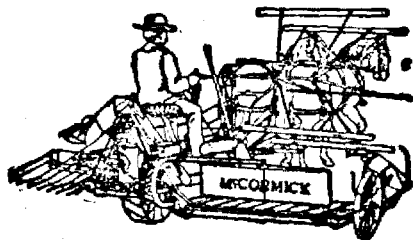
A június 30-án tul érkező ajánlatok figyelembe nem vé-
tetnek. Az írásbeli ajánlatokban a szállítandó áruk egységárai,
ugyszintén azok egységsúlyai számokkal és betűkkel irandók
ki. Amely vállalkozó ajánlatát az igazgató tanács elfogadja,
400 korona bánatpénzt helyez el az intézet igazgatóságánál
készpénzben vagy biztosítékul elfogadható értékpapirokban. A
szállított élelmiszerekért járó összegek havonként utólagosan, a
II. és III. fokozat szerint felbélyegzett nyugtatóványok eilenében
mindenkor az intézet igazgatója által fizettetnek ki a vállalko-
zóknak. Az ajánlatokban határozottan megemlítendő, hogy a
vállalkozó beleegyezik abba, hogy a meg nem felelőnek talált
s így el nem fogadott áru helyett megfelelőt szállít és ha eb-
ben az esetben sen. felelne meg a feltételeknek, az intézet
bárhol, bármi áron vásárolhatja be a vállalkozó terhére. A
szállítás tekintetében az állami tanítóképző-intézet igazgató-
tanácsa dönt és köti meg a szerződést, amely a vállalkozóra
nézve azonna!, az igazgatótanácsra nézve azonban csak a val-
lás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter jóváhagyása után lesz
kötelező.

Aradon, 1907. évi június hó 12-én.

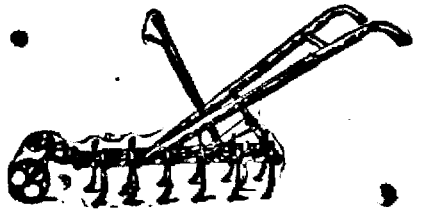
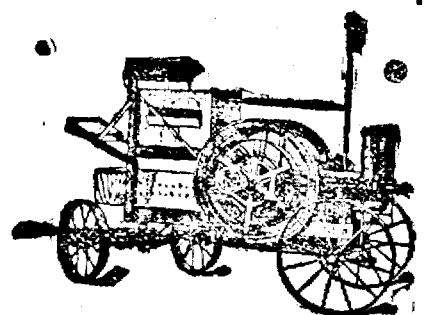
1585

Az igazgatóság.

Mc Cormick
amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick kéveköto-arató-
gépei és marokrakó-arató-
gépei a magyar viszonyoknak
megfelelően külön lesznek gyártva.
Ez nem üres frázis, hanem tény!

Összes gyártmányokról való képen tudósítást küldözve bérmentve 1907-ig.

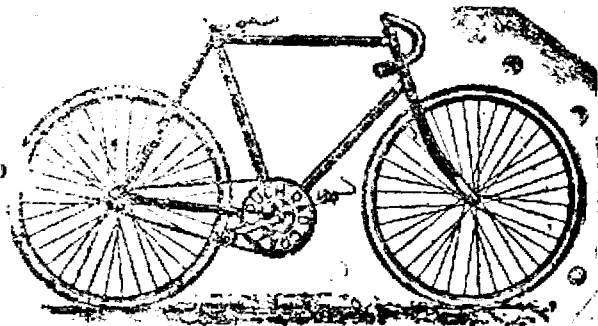
Kizárólagos képviselő és raktár: Kovács Soma és Jársa Arad. 1584

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

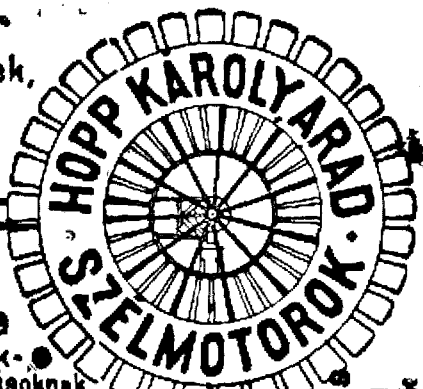

Új és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy avító műhely.

Legolcsóbb üzemelő malmok, mezőgazdasági gépek, stb. részére.

Kiszolgálás és javítás ki van zárva.

Kölségnélküli vízellátása községek, gyártelepek, gazdaságok, mezőgazdasági lakások, villák, vasúti állomásoknak, stb.

Megőntözése kertek- és parkoknak.

Leccapolása tavak- és léglagyaraknak, stb.

Tervezés költségvetések minden alkalmazási módra.

Tervezetek kívánatra a helyszínen felvételnek.

HOPP KÁROLY

műszaki-irodája,
ARAD, Széchenyi-utca 5.

Önműködő szabályozás szélirány és szélereősség szerint. Legszolidabb szerkezet legmagasabb munkaképe

967

Utazó bundák és bál belépők
— kölcsön adatnak —

1290

Sztruhár Testvérek

Arad, Deák Ferenc-utca 2.

Szűcsárak, madár- és állattömések.
Krimmer- és szövetsapkák nagybani készítése és eladása.

Javításokat, átalakításokat gyorsan és jutányosan vállalunk. Azonkívül mindennemű tárgyakat a molyok megóvásától, szörme, szövet, posztó, szőnyeget, ablakfüggönyök s ezekhez hasonlót elvállalunk. Gondozás biztos és molymentési szert használunk a mi saját találmányunk és csakis egyedüli intézetünkben található.

RUBICS GYULA

fényező és mázoló mester

Arad, Szent-Pál-utca 8. szám,

Bocskai-tér sarok.

Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: **butorfényezés, vas- és fa-butorokban, régi butorok újra festését** bármilyen stílusban, **kávéházi berendezéseket** u. m.: **asztalok, székek, rúcszatok, lámpériák, fogasok, csillárok és fürdő-kádakat.** 1488

1260—1907. VI. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Hódmező-Vásárhely város részére az 1907/8. évben szükséges 1942 köbméter jól kiszáradt fiatal bükk tűzifa beszerzése céljából f. évi június hó 21-én d. e. 10 órakor hivatalos helyiségben nyilvános szóbeli és zárt ajánlat beadásával kapcsolatos árlejtést tartok.

Vállalkozni akarók tartoznak a szóbeli árlejtés megkezdése előtt a vállalati összeg 10%-át alóírott tanácsnok kezébe készpénzben vagy törvény szerint elfogadható értékpapirban vagy takarékpénztári könyveikben letenni, illetve zárt ajánlataikhoz csatolva beadni.

Utóajánlat nem fogadtatik el. Kellő biztosítékkal el nem látott zárt ajánlatok figyelembe nem vétettek.

Az árlejtési feltételek a VI-ik ügyosztályban, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők és lemásolhatók.

Hódmező-Vásárhely, 1907. évi június hó 11.

Dr. Gonda,
tanácsnok.

1584

Motor-kerékpárok.

Egy cylinder 3 1/2 PS 850 korona.
Két cylinder 5 PS 1050

Netto készpénzfizetés ellenében 6 havi jótállás mellett. Ugyancsak eladó néhány is a

OH LINSE motorkerékpárgyáranál 8918

Reichenberg (Csehország.)
Egyes gézek, valamint javítások a legolcsóbb árban.

A galsai hegyen

a Fehér-uton

eladó

egy 5 1/2 holdas, 7 éves

szőlő,

kolnával s teljes felszereléssel.

Értekezhetni: 1583

Wéger Béla vendéglősnél
Ujszentannán.

Ki a szőlő megtekintésére bármikor rendelkezésre áll.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

Zsinor,

gomb,

bojtok

és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít. 682

Sok millió előkelő
urhölgy használja
a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépit.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Kérnénk a nagy tolongás miatt lehetőleg reggel eszközölni bevásárlásaikat.

Pfeifer Pál és testvére

==== fiókja ====

ARAD, Andrássy-tér 22. szám.

Főüzlet BUDAPEST. Fiókok: Ferencciek-tere 4.
Egyetem-tér 5. Nefelejts-utca 38.

Nyilatkozat.

A n. é. vevő közönség b. tudomására adjuk, hogy **Masztig P. és társa** urai és és női divatáru üzletet megvettük és ott saját cégünk alatt árusítunk. 1586

Tessék úgy az áruk minőségéről, mint az árakról meggyőződni.

==== **Nagy mosó és szövet maradék vásár.** ====

Egy teljes blouzra való himzett Zephier 79 és 88 kr.

Remek Sveitzi himzett selyem batiszt blouz 1.75.

Finom vászon himzett blouz 1.65. Szintartó férfi zephier ingek 1.75, 1.95.

Remek Pique mellü 1.85 krajczár Egész himzett ruhák Batiszt és vászon fr. 8.50

Remek színes kézelő 19 kr.
Finom czérna férfi harisnya 35,
45, 55 kr.

Selyemmel himzett 39 kr.
Macco kötött nyári, párja 15 kr.
Remek férfi zsebkendők, batiszt
25 kr.

Czérna vászon rétes abrosz 98 kr.

Remek hosszuszáru czérnakeztyü
25, 28, 45 kr.
Finom angol batiszt zsebkendő 13 kr.
Tiszta vászon pohár ruha 1/2 tucat
1.25 1.65 kr.
Remek kivitelü Clot Taft alsók 3.95.
Remek Ajour czérna harisnyák 68,
75, 88 kr.

Asztalnemüek, Rumburgi vásznak és valódi szepeségi dupla damaszt áruk.

Kérnénk a nagy tolongás miatt lehetőleg reggel eszközölni bevásárlásaikat.

Kérnénk a nagy forgalom miatt lehetőleg délelőtt bevásárolni.

Minden e szakmába vágó cikkek kaphatók.

APRÓ HIRDETESEK.

Kuviban

kisebb szőlő, motoros megállónál, felszereléssel, szép termésrel, kényelmes nyaralóval eladó. Bővebbet Thököly-tér 6., ajtó 3. 1549

Budapesten

kitűnő forgalmu borüzlet, borkészlettel teljes felszereléssel szabad kézből eladó. Vételhez 7500 frt szükséges. — Cim a kiadóhivatalban. 1555

Nyári Blouse Album

legújabb eredeti francia divatképekkel. Ára 1— kor. **Ingusz I. és Fla** könyvkereskedésében, Aradon. 361

Egy jóírású leány

expedíciókhoz kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Biztos existenzia!

Ügyes, jó beszélő tehetségű urak állatdó alkalmazást kaphatnak egy könnyen elszatható házi cikk eladására. Pénzbeszedők óvadékkal kerestetnek. Ajánlatok „K. G. IGO.” jellel a kiadóhivatalba kóretnek. 465

Egy két szobás kényelmes utcai lakás, hozzátartozó mellék-helyiségekkel együtt Dezső-utca 1a. szám alatt augusztus 1-ére kiadó. Bővebbet ugyanott, vagy Borona-utca 46. az üzletben.

Mérlegképes

könyvelő, ki a gépirást is bírja, állást keres. Cim: B. M. Flórián-utca 4. sz.

Kerestetik

egy szolid, jó erkölcsű kisasszony, esetleg fiatalabb, vagy középkorú özvegy nő 3 gyermek mellé bonnenak. Németajkuak előnyben részesülnek. Cim a kiadóban.

Aradnak

egyik egészségesebb helyén egy kisebb bérház eladó 900 □-l telekkel, sarok épület, tágas udvar gyümölcsös és szőlőskert, elköltözés miatt eladó. Értekezhetni lehet Dezső-utca 5/b. sz. alatt, a tulajdonosnál. 1578

Egy pár szép papagály,

szép kalickával együtt eladó özv. Kohut Reginánál, Bercsényi Miklós-utca 7. sz. 1582

A Rákóczy-utca 5. számú ház-

ban 200 lépésnyire a Szabadságtérhez, egy udvari és egy utcai, esetleg irodának is alkalmas lakás, butorozva, esetleg a nélkül, azonnal kiadó. Tudakozódhatni a házban, földszinten. 1567

Világoson,

a Bánhegyen, motoros megálló helytől két percre, egy három haldas szőlő legjobb karban, szép termésrel, teljes edény berendezéssel eladó. Tudakozódhatni Márkus Istvánánál, Világoson. 1567

Aratásra

szalonna, zsír és minden hentes áru a legjutányosabb napi áron beszerezhető Garai K. hentesüzletéből Arad, Boczkó-utca 2, Hal-térrel szemben. 1466

Egy 8 lóerejű

cséplő garnitura, magyar állami, eladó Csik Józsefnél, Battonyán. 1534

Fischer Armin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló-

munkát,

azonkívül gipsz utánzatot és szobakárpitozást a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

Winkler-féle

Villany-Színház

a Boc-kó-u. végén, a Vörös Ökörrel szemben.

A szigorú családi műorból kiemelendő:

1. Egy primadonna megérkezése, (szin.)
2. Kellemetlen változás.
3. Egy ideiglenes öltöny. 1569
4. A bál harisnya.
5. Kellemetlen vendég.
6. Szünhetetlen nátha.
7. Élő virágok, (gyönyörűen szinezve.)
8. Lelkiismeret hangja, (igen megható.)
9. Gyermek mint béke angyal megl. az életből.
10. Tyuk az ő arany tojásaival, (gyöny. szin.)

Helytak: I. hely 60, II. 40, III. 20 fillér.

Vasárnap d. u. 3-tól este 11-ig óránkénti előadások. Többi napokon este 8 és 9 órakor előadások. A vilamos áramot saját 20 lóerejű géppel szolgáltatja. A n. é. közönség b. tudomását kéri kiváló tiszteltetl.

Winkler Lambert, tulajdonos.

Telefon sz. 307. Telefon sz. 307.

Hammer Zs. és Társa

műszerész és mérlegkészítők

Boros Béni-tér 1. szám.

Ajánlja dusan felszerelt

kerékpár, varrógép és Gramofon

raktárát. 1002

„Singer”, „Original Viktoria”, „Central Bobbin varrógépek család” használatra és ipari célokra. —

„Puch”, „Helical-Premier” és „Preciosa” kerékpárok jutányosan jótállás mellett, kedvező fizetési feltételek.

Nagy szakszerű javító műhely.

10061—1907. khsz.

Hirdetmény.

Goldschmidt Mihály aradi cég Simándi-ut 3. sz. a. telken egy borszáritó felállítására telepengedély iránt folyamodván, az 1884. évi XVII. t.-c. 37. §-a értelmében a telep helyszin tárgyalására határidőül folyó évi június hó 26-án d. u. 5 órájára kitűzetik, melyre az érdekeltek ez uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszin és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi június hó 26-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek írásban ugyanitt, előszóval pedig a helyszini tárgyalás alkalmával megtehető, mert amennyiben ilyenek nem említettnek, s ha köztétekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telepengedély az idézett törvény 30. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1907. évi június hó 10-én.

Green,
h. főkapitány.

Tégla,
Cserép

legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkemence téglagyárban

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

A motoros vasút megálló helye.

Városi telefon 206. — Gyári telefon 515.

Rendelések felvétetnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Maros-utcai lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen házhoz szállítom. — A gyárba saját új mű utam vezet. Nagy raktár saját gyártmányu hornyolt és kupola cserepekben, flaster-, kút- és facon-téglákban.

Megérkeztek a tavaszi divat-ujdonságok.

Brunner Béla

uri divat- és különlegességek osztalo

Arad, Szabadság-tér 20. sz.

(Föray-u. sarok, gróf Nádasdy-palota.)

Ajánlja dusan felszerelt áruaktárát, hol a legszebb és legdivatosabb ingek, gallérok, kézelők, nyak-kendők, keztük, selyem zseb-kendők, harisnyák, stb. ujdonságok kaphatók.

Legnagyobb választék la-, váson és bőr-utazóbőröndökben!

Divatujdonság francia és angol illatszer különlegességekben.

HAMERLI I. pécsi keztügyár főraktára! Olcsó árak! — Pontos kiszolgálás!

Vidéki megrendelések azonnal elintéztetnek. 138

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület vasalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint mind e szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület száritására vaskosarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 1151

Nagy választék sirkerítés mintákból természetes nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Telefon 551.

Elismert legolcsóbb.

Telefon 551.

Pénzkölcsön

ház és földbirtokra a legmagasabb értékig törlesztési részletekben való visszafizetésre közvetít

10, 15, 25, 35, 41, 50 évre

KLEIN JÓZSEF Arad, Radnai-ut 10. sz.

A nagyszabeni általános takarékpénztár képviselője,

hol a következő bér- és magán-lakházak előnyös fizetési feltételek mellett olcsó árban eladók, u. m.: Lövész-u. 3a. emeletes, Lipót-utca 12a., Lipót-utca 13., Lenkey-utca 16., Lehel-utca 19. sz., Választó-utca 39. sz. földszintes házak és Uj Mikalakan a motoros mentén 440. számú ház, mely 3—4, esetleg 5 szoba, konyha, kamara és fürdő-szobának alkalmas új épület 6500 kor-ért törlesztésre eladó.